

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 10 MARS 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

ANNA LENA ELGSTRÖM.

En af de yngsta.

DEN, SOM KÄNNER ETT BEHOV att dela upp litteraturen i skolor och perioder, i 80-, 90- och 10-tal, som lägger schema för i dag och i morgon, skall finna om han har tillräckligt goda och ödmjuka ögon, att dikten gör om intet alla hans beräkningar, bryter sig ut ur alla former. När man trott sig fånga och fämja den på vägen hör man plötsligt dess röst ur djupa skogen.

Det tycks mig att en sådan oväntad röst ur ensamheten höjdes i Anna Lenah Elgströms debutbok "Gäster och främlingar".

Nu då hennes andra bok utkommer i dagarna, kommer man helt osökt att erinra sig det intryck detta första arbete gjorde. Man hade funnit de flesta af skisserna förut i tidskrifter, Idun t. ex. hade publicerat ett flertal, men likväl var det först vid att läsa dem i följd man fick liksom syn på författarinnan. De spridda tonerna hade blifvit en melodi, en tung och sällsam monoton melodi, byggd öfver det eviga temat: huru länge? hvarför? och hvarhän? Det var ett bevis på styrkan af den unga författarinnans temperament att dessa skisser, skrifna inom en ganska lång tidrymd och spridda för vinden i tidskrifter östan och västan, när de sedan träffades kommo att höra samman som noterna höra samman i partituret. Häre låg bokens starkt suggestiva verkan. Läsaren blef omringad, rycktes med och påtvingades bokens stämning med eller mot sin vilja. Han måste lämna sin egen värld och vandra genom ödemarkerna, bort till dem, som lefva "allra ytters". Han fann en underlig samling af samhällets gränsbor med ena foten redan utanför i förvildningen. Han fann somliga ännu bundna af hopp och begär, förtorkade af missträningar och därför de eländiga af de eländiga. Andra voro förbi detta och lefde i den gränslösa frihet som är dem beskär, hvilka intet ha att förlora, intet att vinna, intet att hoppas. De hade flytt till läran om själfuppgifvandet som den enda vägen till lycka och frihet, värjande sig därmed, som många före dem, mot det alltför stora lidandet. Den som icke längre förmår bära lidandet löser blott stilla af det från sin rygg och säger till sig själf: det är icke mer, ty det är likgiltigt hvad som går öfver mig. Men icke alltid kan denna ointagliga position hållas, där finnes en sårbar punkt, någon kvarglömd illusion, den tas bort och hjärtat är åter rof för smärtan. Och frågan stiger förviflad ånyo: var det icke mera? är detta allt? hvad tjänade det då till alltsamman?

Kvinnan i hem och yrke.

Bref till Idun från den tyska kvinnoutställningen i Berlin.

FRU HEDVIG HEYL

GREFVINNAN HELENE HARRACH.

Ordförande.

Med en ung och hetsig våldsamhet som hade icke miljoner grubblat och gråtit öfver lifsgåtan och släppt den i fröfthet, styr Anna Lenah Elgström rakt ner på detta problem lika gammalt som människan, brottas med det och vill ej släppa det. Hvad som i annan modern skönlitteratur förnimmes mera än det höres som en vemodig underton, det brusar och sjunger här i fulltoniga ackord. När man hör att den nu utkomna bokens bägge berättelser äro knutna vid en fyr ute i hafsbandet på västkusten tänker man genast, hvilken plats för Anna Lenah Elgströms älsklingsgestalt: människan, löst af alla världsliga önskningar, stungen af den outsläckliga passionen att afslöja lifvets hemlighet. Fyren som oafslåligt drar sin ljuscirkel kring horisonten och sänder sin stråle sökande rundt vattnen utan att nå utom den krets hans ljusstyrka för alltid mätt ut, blir en symbol för människoanden. Liksom Dostojevskis besatta kunna visserligen människorna hos Anna Lenah Elgström upplefva stunder af utsäglig hänryckning, då deras jag sjunker undan och de tycka sig stå nära det stora mysteriets förklaring. Men extasen flyr just då de tro sig vara vid målet.

När Anna Lenah Elgström först framträdde var den språkliga formen för hennes tankar långt från oklanderlig. Den var icke utan sin rytm och sin säregna färg, men den led af brist på tukt. Detta erkänner författarinnan själf, och vi tro att kritiken, då Hafs-boken kommer ut, skall konstatera ett betydande språkligt framsteg. Ty författarinnan skyr intet arbete. Denna unga dam, som bygger sina böcker på metafysiska spekulationer, är besjälad af en äkta lidelse för arbetet. Bakom det något knappa sättet och det flegmatiska skånska tonfallet — hon är född skånska, ehuru hon nu bor i Stockholm och ute på Vinga — döljer sig en energi som icke skyr några mödor. Hon är icke för intet af sjömannssläkt.

Anna Lenah Elgström började sin bana på Tekniska skolan, studerade sedan tillverkning af konstglas i Köpenhamn och Paris och hann göra några vackra och originella saker innan hon öfvergaf yrket. Endast kartongerna på väggarna i hennes lilla originella hem under taket i ett hus vid Kornhamnstorg vittna om hennes förra kärlek, arbetsbordet bär bara papper och bläck. Där är en stor bok under arbete, och figureerna till den torde författarinnan hämta ur Stadsgården nedanför sina fönster. Hon påstår själf, att hon haft tur att träffa så många underliga människor, men när man lyckas bli vän med och få tillstånd att ställa och styra för skuggsidans skygga folk, så är det inte det tillfälliga läget af ens bostad som är orsaken. Den ligger djupare.

Det vore enklast att komma från förklaringen genom att antyda en viss originalitet hos den unga dam, som väljer sitt umgänge och sina motiv ur något ovanliga kretsar. Men denna originalitet består väl närmast i upptäckten att människor, hvilka lifvet föga ger och mycket lägger på och följaktligen icke heller binder med många band, äga en enklare och mera okonstlad blick på tillvaron och drivas af en starkare nödvändighet än andra att söka rättvisan, ändamålet, den förklaring, som förenar människan med hennes fattiga öde.

ELIN WAGNER.

DE TUSENDEN AF BERLINARE som fram mot kvällen ha sin väg på den magnifika Hardenbergstrasse, en af de stråkvägar, som förbinda Berlin W. med Charlottenburg, hejdas plötsligt af två jättefacklor, som breda ut ett eldrödt sken öfver den mörkblå berlinerhimlen. Man finner sig utanför "utställningshallarna vid Zoo", hvilkas flaggprydda fasad belyses af dessa tvenne skyhöga pylnöer krönta af eldfat. Vi behöfva icke fråga hvad detta allt betyder, ty hvarje berlinare, han må för öfrigt ha hufvudet fullt af geschäft, vet att här har den tyska kvinnan anordnat sin egen utställning, ja, han vet redan att resultatet troligen kommer att öfverträffa alla förväntningar.

Om fasadens festliga dekorerings är ett tecken på triumf och seger för utställningen, talar den förvisso sanning. Ty aldrig förr har väl kvinnan förmått ge ett så samlat uttryck för vidden af det arbete hon utråder i samhället, och — icke minst — af den kamp hon på sina håll kämpat för att få tillträde till det. I sitt beryktade Königsbergstal år 1910 yttrade kejsar Wilhelm äfven några ord om kvinnan. "Den tyska kvinnans hufvuduppgift," sade han, "ligger

FRU FIA WILLE.

icke i församlings- och föreningsväsendet, icke i uppnåendet af förmenta rättigheter, i hvilka hon aldrig kan blifva mannens like, utan i det stilla arbetet i hemmet och familjen." Om det är det indignerade svaret härpå, som den arbetande tyska kvinnan velat gifva med denna utställning, måste hvarje gammal motståndare ge vika och byta sin fiendskap i beundran.

Träder man in i den första af de två stora hallarna, dekorerad efter ritningar af den bekanta konstnärinnan fru Fia Wille, en af Tysklands främsta krafter på bostadskonstens område, möter man först mottagningspodiet, smyckadt af två magnifika friser af Ida Stroewer, skildrande kvinnans utveckling från slafveri till frihet. Här är utställningens representativa midpunkt, där invigningshögtidigheterna försiggingo i närvaro af tyska kejsarinnan, under hvilkens högsta beskydd utställningen står. Vi börja en rundgång genom de olika rummen och träffa då först på afdelningarna för kvinnan i pressen, i litteraturen och musiken. "Kvinnan i pressen" har bl. a. en synnerligen intressant retrospektiv afdelning, där kvinnotidskrifternas utveckling kan följas från den första blygsamma pionären "Magazin für Frauenzimmer", som började utkomma i Strassburg 1782, och där kvinnans dåvarande obildning kommer till synes på ett rätt obarmhärtigt sätt, ända fram till våra dagars utvecklade kvinnotidningar af olika slag.

Genom litteraturrummet med ett par tusen band kvinnolitteratur och musikrummet — alla tre äro naturligtvis utförda af framstående tyska möbelkonstnärinnor — ströfva vi vidare och möta i den andra stora hallen, som planerats af Else Oppler-Legband, anläggningar där kvinnans verksamhet som trädgårdsmästare demonstreras. Som bekant är trädgårdskulturen i Tyskland föremål för ett väsentligt större intresse från kvinnors sida än i andra länder, ett stort antal kvinnliga trädgårdsskolor finnes, särskildt berömd är skolan i Marienfelde, Berlin, som varit föremål för studier från flera andra europeiska länder.

Utställningen bär namnet "Die Frau in Haus und Beruf", och en stor del af densamma är också ägnad åt kvinnans arbete som husmor och familjemedlem. Nästan hälften af nedre våningen är upplåten att visa detta husmoderns urgamla rike. Det egentligen värdefulla i denna afdelning är hushållsskolorna, de vandrande skolköken o. dyl.; köket i hemmet däremot är mera en uppvisning af den tyska köksgerädsindustrien, något som kvinnan väl lagt ringa eller ingen hand vid. Här liksom på ett par andra afdelningar — kvinnan på resor, som visar upper-ten-turisten de nyaste koffertsystemen, tropiksängar och sådant, kvinnor som samlare, ett skäligen ointressant socialt arbetsfält — här utställningen gått utom sin uppgift och mera blifvit ett reklamtilfälle för driftiga industrifirmor. Något trängre och snäfvare ram borde här och där varit önskvärd.

Det skulle föra för långt att detaljeradt ingå på alla de grenar af kvinnlig verksamhet, som här äro företrädde. En uppräknning torde vara nog och äfven till fullo visa huru kvinnan i våra dagar frängt sig in öfverallt på näringslifvets såväl som andra områden. Låt oss se på registret till den 300 textsidor starka katalogen: kvinnan som producent, tjänstflickan, kvinnan på landet, kvinnan i kolonierna, kvinnan i handel och

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktisupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr	» 0.12	Lösnr	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.
 Stockholm, Redaktionen: Riks 1648. Allm. 2808. Kl. 10-4.
 Expeditionen: Riks 1648. A. 6147. Kl. 9-6.
 Red. Nordling: Riks 8860. A. 402. Annonkontoret: Riks 1648. A. 6147. Kl. 9-6.
 Kl. 11-1. Verkst. direktören kl. 11-1. Riks 8859. Allm. 4304.

Annonpris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utlandska annonser
25 öre efter text.	debiteras 50 öre med
50 öre å textsida.	20 % förhöjning å sär-
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	skild begärd plats.

FRU DR ELSE OPPLER-
LEGBAND.

samfärdsel, i sjukvården, i det sociala arbetet, som lärarinna, i arkitektur, konstindustri, på scenen m. m., m. m., se där några af rubrikerna. Jag vill bara närmare vidröra ett par af dem, kvinnan i industri och handverk, och i konsten. Den förra är kanske utställningens intressantaste afdelning, därför att den ger lekmän af båda

könen en belysande inblick i ett område af kvinnlig verksamhet, hvori de nog förut i de flesta fall varit skäligen okunniga. Här få vi en aning om kvinnoarbetet i jacquardväfverierna, vid mattillverkning med allt sitt tålmodspröfvande slit, i sömnadsindustrin, i silkesspinnerierna — ända från bortplockandet af puppan på mullbärstrådet, genom kokning och spinning till det färdiga sidenet i väfstolen. Icke minst intressant är att se kvinnan i järnindustrin, en kvinnlig grofsmed torde höra till de företeelser, som vi för några år sedan hade svårt att föreställa oss.

Så till slut några ord om konsten. Om en utställning som denna hade arrangerats för, låt oss säga, tjugu år sedan, skulle antagligen konstnärinnorna spelat den ledande rollen bland de olika yrkena. Att detta nu inte är fallet, att kvinnan från detta sitt af ålder upplåtna fria arbetsfält på mannens ägor, trängt in äfven på hans andra områden, kan ju endast glädja vänner af en allsidig utveckling. Men man måste i alla fall beklaga, att denna den bästa utställning af kvinnlig konst, som på länge sett dagen, icke verkar så som den skulle kunnat. Den har skjulits in som ett led bland de många andra, och har därför blifvit mera vårdslöst behandlad än den tål. Största delen af de utställda konstverken går alldeles förlo-rad på grund af den allt annat än gynnsamma belysning, som kommit den till del. Och dock få vi ett mäktigt intryck af den höjd till hvilken de tyska konstnärinnorna — särskildt på de senare åren — nått. Bland de 300 arbetena af öfver 200 konstnärinnor finna vi några saker, som kunna räknas till den bästa konst, Dora Hiltz, Ida Stroewers klara färger, Käte Kollwiz' af socialt patos genomströmmade litografier, Marta Bauers bronser, en massa annat att förtiga.

Ett fält där Tyskland har många arbeterskor är arkitekturen. Icke allenast som villa- och bostadsarkitekt visar den tyska kvinnan här duktiga ting, hon har äfven uppfört kommunala byggnader, skolhus, fabriker och detta på de få år, som kvinnor lämnats tillträde till de tekniska högskolorna.

Redan Tacitus skrifer på något ställe om den germanska kvinnan som inbegreppet af dygd och ädelt sinnelag. Ättemödrarnas senkomna barn ha icke vansläktats, utan tyckas tvärtom lagt flere egenskaper till dessa. De ha trädt in i samhället för att verka, kvinnan har blifvit "eine schaffende Frau", som tyskan så koncist uttrycker det. Hon har blifvit det med heder, ty beröm är det som mest ligger på läpparna, då man vandrar genom de stora salarna i denna utställning.

GREGOR.

MARSVISA.

ANNU I GÅR BAR SJO OCH ALF ATT
köra

och bjällror sjöngo än med munter ton,
fast släden skar i gruset utpå bron.
Men nattens regn gjort alla isar sköra,
och vintervägen öfver älfvens vik
är tom på foror men på kråkor rik.

Ur söderberget blåser fuktfylld sunnan,
och drifvan gråter för hans ljumma
fläkt,
och bäcken, som ur dvalan blifvit väckt,
får brådt att hennes tårar föra unnan.
På vägen vacklar mellan gråa skjul
den första kärran fram på höga hjul.

Marshimlen grå och låg på skogen
hänger
och töcknet döljer bergena i norr.
På logens takås, som är ren och torr,
en fåfång skata på sin kjortel svänger.
Och skymning sveper slöjan ömt och
tyst
kring jord, som våren första gången
kyssit.

För allt som än i dröm och väntan tiger
till gudstjänst ringer Martis första
gång.
Vid takdroppsfall och larkans första
sång
ur töad jord och tinadt hjärta stiger
en dröm om lycka mera hög och het
än juni nånsin kan ge verklighet.

CARL LARSSON I BY.

En plats vid vårt bord åt de gamla.

UR MÅNGA MÄNNISKOR HA icke lagt sina huvuden till hvila för sista gången med den öfverlygelsen, att det är lönlöst att söka påverka den härskande uppfattningen? All sin entusiasm, sina krafter, sitt lif gifvo de i striden, och allmänna opinionen salt där lika bred och trygg och oberörd, som hade inga hjärtan brunnit och blödt för dess skull.

I allmänhet inger nog lifvet så mycken misstro till verkan af upplysning och agitation, att man med alldeles särskild häpen glädje lägger märke till de tillfällen, då opinionen bevisligen ändras genom ett agitatöriskt ingripande af några få entusiaster.

Så har varit fallet med den allmänna uppfattningen om våra skyldigheter mot de gamla. När föreningen "Ljusglimt" bildades för några år sedan voro de ensamma gamla så godt som glömda, och hvem ansåg sig väl ha några skyldigheter mot dem? Den tid var

förbi, då hemmen öppnade sig för alla gamla kvinnor, som själfva icke ägde hem eller försörjning. De gamla, som arbetat i hela sitt lif, fingo dra sig tillbaka till vindskupor och gårdsrum och där dölja sin nöd och ensamhet. De hörde till öfvergångsgenerationen, som icke hade fått utbildning och betyg och betalades godtyckligt, och deras lön för att de gifvit sitt arbete utan garantier, utan världslig beräkning blef en jämmerlig fattigdom. Den nya generationen hade sitt bättre betalda arbete, sina sammanslutningar och pensioner och glömde de gamla. Men nu — efter dessa år af arbete för att upplysa allmänheten om den nöd, som råder och de skyldigheter man har att ta sig an de gamla — nu börja hjärtana vakna och hjälpen kommer ofta villigt och snabbt, när den äskas.

Ett bevis därpå bland många har varit det intresse hvarmed man på många håll lyssnat till den i Idun framställda vädjan att ge en plats vid bordet åt de gamla. "Ljusglimts" styrelse vet ju icke hur många privata initiativ som tagits och fullföljts med anledning af denna vädjan, men däremot har den i några fall fått förmedla bekantskapen mellan hemmen och de gamla till bägges bättnad. Jag säger till bägges, ty den gamla kan också ha något att ge det hem, där hon är gäst.

— Jag tycker det blir så nyttigt för barnen att få lära sig att vara tillsamman med en gammal och vara uppmärksamma och artiga mot ålderdomen, sade en mor, som helt visst besatt den rätta uppfostrarinstinkten. Barn och gamla bruka ju trifvas ihop.

Uppslaget har visat sig kunna varieras på många sätt. Familjer, som icke kunna ha gäster alla dagar, komma öfverens om att bjuda den gamla två eller tre dar i veckan hvardera, andra låta den gamla hämta sin mat regelbundet.

En familj skickar bestämda dagar upp bröd till någon gammal, en annan sjuklig gammal dam får regelbundet ägg och mjölk. Hvad de gamla mest sätta värde på är icke den tillfälliga hjälpen, men den trygga känslan, att det eller det ha vi att vänta, det kunna vi räkna på. Hur många husmödrar skulle icke på detta sätt kunna hjälpa de gamla utan olägenhet för sig själfva? Ljusglimts sekreterare fröken M. Ludvig, Karlavägen 28, har många adresser på gamla utarbetade och utfattiga kvinnor, hvilka vändt sig till föreningen med ansökan om pension och därvid blottat den belägenhet de annars sorgfälligt sökt dölja för världen.

Jag nämnde barnen i detta sammanhang. Vi minnas hur flitigt och intresserad flickorna i flera skolor sydde dockutstyrsel till dockutställningen i höstas, som just var ordnad till förmån för de gamla. Det berättas, att när lärarinnan vid en sådan systund i skolan berättade om de gamlas belägenhet, en flicka kom fram och bad om en adress som hon fick. Nu har hon blifvit god vän med den gamla, besöker henne hvarje lördag, och veckopengarna gå till en liten present vid besöket, icke som förr till sötsaker och andra förgängliga ting.

Detta och mycket annat berättar fröken Ludvig. Hon förklarar att "Ljusglimt" litet hvarstans har medlemmar, som vilja göra nytta, och det är icke längre så hjärtskärande hopplöst att söka arbeta för de gamla, som den tid, då namnet "Ljusglimt" lockade fram all den dolda nöd, inför hvilken man stod öfverväldigad och maktlös.

E. W.

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.— per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Iduns Jubileum-Artiklar

BLAND ALLA GREVAR AF SJUKVÅRD torde sinnessjukvården vara den som ställer de största fordringarna på läkaren och hans stab af biträdande sköterskor. En psykiater, som tillhör de främsta i vårt land, är öfverläkaren vid Uppsala hospital och asyl, professor Frey Svenson, och vi räkna det som en ära att kunna

presentera ett bidrag af hans penna i vår serie jubileumsartiklar. Professor S. riktar sig här till kvinnorna, hvilkas lämplighet för sinnessjukvård han påvisar, hvarför uppsatsen torde tjäna som impuls eller vägledning för de i tvekan stående kvinnor, hvilka ämna ägna sig åt sjukvård som lifsuppgift.

M SINNESSJUKVÅRDEN HYSAS många oriktiga föreställningar.

Man tror exempelvis, att endast mycket sällan tillfrisknande från sinnessjukdom äger rum. Räkna man till sinnessjukdom alla fall, som verkligen böra räknas dit, och tager man icke hänsyn till sinnessjukdomarnas obestridda benägenhet att recidivera, kan man påstå att ungefär hälften af dem, som insjukna i sinnessjukdom, tillfriskna.

Vård till återställande är alltså sinnessjukvårdens som all annan sjukvårds främsta mål.

Så har man också den föreställningen, att det tillstånd, i hvilket en sinnessjukdom, som icke gått till hälsa, utlöper, är att beteckna såsom andlig död. Ingenting är oriktigare. Det är egentligen endast en form af sinnessjukdom, som ofelbart leder till andlig (och alltid samtidigt äfven till kroppslig) död. Annars kan man säga att det psykiska tillstånd, som kvarstår efter en sinnessjukdom, som icke gått till hälsa, karaktäriseras af ett sönderfallande af enheten i den mekanism, hvars produkt är det målmedvetna tänkandet, kännandet och handlandet. Arbetsmaterial och krafter finnas i stort sedt i behåll, naturligtvis under förutsättning att de någonsin funnits, att individen alltså någon gång varit fullt psykiskt utvecklad. Det är det för ett normalt arbetsresultat nödvändiga samordnandet som saknas. Men där det finnes något att göra af, där kan i de allra flesta fall också något göras. Och en af sinnessjukvårdens uppgifter är därför återuppfostran af den sjuke, en uppgift, som hittills tyvärr på grund af en hel del omständigheter blifvit åtskilligt försummad, och som sätter ett mycket stort kraf på vårdarna.

Men äfven där denna återuppfostran visar sig omöjlig, återstår alltid i en hel del fall den uppgiften för sinnessjukvården att skydda den sjuke och hans omgivning för de abnorma ytringarna af hans psyke, hvilka kunna bli ödesdigra nog, om icke andras omtanke vakar.

Det kan alltså med fullt fog påstås, att ingen sjukvård har en så mångsidig och fyllig uppgift som sinnessjukvården; särskildt gäller ju detta, om man tager i betraktande, att på anstalterna för sinnessjuka förekommer en icke obetydlig kroppssjukvård såväl på "inwärts"- som "utwärts"-området.

Och i denna stora, samhällsnyttiga uppgift har kvinnan sin gifna plats.

Den kvinnliga läkaren kan inom sinnessjukvården finna ett för hennes natur

KVINNORNA OCH SINNESSJUKVÅRDEN.

och läggning mycket passande verksamhetsfält. Från samarbetet med mina kvinnliga arbetskamrater har jag den erfarenheten, att den kvinnliga naturen icke alls lägger något hinder i vägen för en framgångsrik verksamhet inom hospitalsläkarefacket. Allt beror därvidlag på förefintligheten af en del förutsättningar, som icke ha med det ena eller andra könet att göra. Naturligt är, att den kvinnliga läkaren helst sysselsättes på kvinnoafdelningarna, men det har visat sig, att intet hindrar arbete af en kvinnlig läkare på en mansafdelning. För närvarande äro endast underläkarejänsterna — de lägsta graderna — tillgängliga för kvinnliga läkare, men förhållandet blir säkerligen såsom vi veta inom kort ändradt, och redan nu erhålles dispens utan svårighet. Den enda ordinarie kvinnliga läkaren inom facket är bitr. läkaren vid Växjö hospital, dr Ulrika Eriksson, som glädjande nog tyckes ha bestämt sig för att ägna sin framtid åt bannan. Dessutom sysselsättes såsom tillförordnade en med. lic. och en med. kand. Vid den läkarenö, som för tillfället råder på hospitalsläkarebanan, skulle en tillströmning af för kallet intresserade, lämpliga kvinnliga läkare säkerligen af alla hälsas med stor tillfredsställelse. Och de ekonomiska förhållandena äro ej så dåliga, att de icke borde kunna locka.

Men sin allra vidsträcktaste uppgift inom sinnessjukvården har dock kvinnan såsom sjuksköterska.

Det må tivas huru mycket som helst om olikheten i det kvinnliga och manliga psyke, och det må medges såsom sanning, att det ännu är skäligen outredt hvaruti denna olikhet faktiskt består, kvinnans öfverlägsenhet ifråga om vissa för sjukvårdsarbetet grundväsentliga egenskaper torde dock kunna påstås vara fullt konstaterad. Kvinnans väsen reagerar lättare än mannens med adekvata själsrörelser redan för mycket små uttryck för den sjukens inre lif, och hon fattar därför lättare, som man säger intuitivt, hvad som rör sig i hans inre. Hennes känslolifs större rörlighet gör att hon starkare än mannen förmår att intensivt känna på

samma sätt som en annan. Jag tror ock, att man i allmänhet hos kvinnan kan förutsätta större takt än hos mannen. Hon vet bättre än han, hvilket uttryck hon i ett gifvet ögonblick inför den sjuke bör ge det hon känner. Hennes handlag är ock ett mjukare. Med förutsättningarna för moderskap har hon fått förutsättningarna för att gifva huld och skydd.

En systematisk skolning af dessa egenskaper ger henne som sagt en lämplighet för sjukvården, till hvilken mannen endast mera undantagsvis når. Sinnessjukvården intar ju i så måtto en särställning, som där måste användas också män. Kvinnans underlägsna fysiska styrka tillåter icke, att hon sysselsättes med vården af alltför oroliga män, och äfven en del andra omständigheter göra manlig vårdpersonal på vissa afdelningar nödvändig. Emellertid börjar man allmera att äfven på mansafdelningarna använda kvinnlig sjukvårdspersonal. Oaktadt på statsanstalterna år 1909 funnos 3,541 platser för manliga patienter mot 3,281 platser för kvinnliga, voro antalet anställda af kvinnlig upplysnings- och sjukvårdspersonal 525 mot 479 af motsvarande manlig personal. Till en del beror nog det större antalet kvinnor på att flere kvinnor än män måste anställas på samma antal sjuka, men hufvudsakligen dock på att kvinnor användas också på mansafdelningarna. På Uppsala hospital och asyl finnas kvinnor anställda på sex mansafdelningar, inom kort också på en sjunde.

Den kvinnliga uppsyningspersonalen består af föreståndarinnan och bitr. föreståndarinnan, hvilka äro skolade sjuksköterskor och förestå såväl sjukvård som ekonomi.

Sjukvårdspersonalen består af öfversköterskor och sköterskor.

För antagande till öfversköterska fordras skolning i vanlig sjukvård, hvar till i vanliga fall kommer en tids elevtjänstgöring på anstalt för sinnessjuka. Vid några hospital finnas kurser för öfversköterskeutbildning, och vid några anstalter, så vidt jag vet för närvarande endast anstalterna i Stockholm och Uppsala, äro öfver det stadgade antalet öfversköterskor några öfversköterskelever anställda.

För antagande till sköterskelev fordras endast folkskolebildning. Utbildningen består i ett års praktisk elevtjänstgöring samt i genomgåendet af en teoretisk kurs innefattande det elementära af anatomi och fysiologi, vanlig sjukvård och speciell sinnessjukvård. Inom sinnessjukvården finnas alltså inga s. k. sjukvårdsbiträden. Allt arbete utföres af de skolade sköterskorna.

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR
till IDUN 1911 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Sjukvårdens speciella natur gör detta nödvändigt. Det är ju af största vikt, att alla som sysselsättas inom afdelningarna ha klart för sig hvad som försiggår inom dessa. På vissa afdelningar har den s. k. ansvariga sköterskan, d. v. s. den, som inom afdelningen leder sjukvården, icke öfversköterskeutbildning. Det fattas alltså icke heller för sköterskan tillfälle till befordran.

Såsom af ofvanstående framgår, finnes inom sinnessjukvården ett rikt arbetsfält för kvinnor af alla samhällslager. Och arbetsfältet utvidgas år från år. I år ha två stora anstalter i Säter och Västervik öppnats, en håller på att anläggas, och enligt hvad jag förspott kommer under innevarande riksdag att framläggas proposition om byggandet af ännu en anstalt. Det är att hoppas att med arbetsfältets utvidgning tillströmningen af goda krafter till sinnessjukvården skall ökas. Det kan ju knappast nekas, att den fördom mot sinnessjukvården, som finnes hos allmänheten, också är tillstädes hos vårt lands skolade sköterskor, och det synes som de, underligt nog förresten, skulle anse kroppssjukvården för mera än sinnessjukvården. Faktum är, att då en plats skall besättas får man söka efter den lämpliga; att välja bland flere på ungefär samma nivå kommer endast undantagsvis i fråga. Det beror därför mera på tur än på en på förutseende grundad organisation, att man verkligen lyckas erhålla så dugligt folk som man gör. Särskildt från landsorten klagas det emellertid mycket öfver svårigheten att med kompetenta personer kunna fylla uppkomna ledigheter.

En mycket viktig angelägenhet inom sinnessjukvården är bildandet af en öfversköterskeskola i förening med ett öfversköterskehem (jag lämnar alljämt vid mitt resonemang den manliga personalen å sidan). Organisationen borde vara liknande den vid Sofiahemmet och Röda korset. Eleverna antagas direkt af hemmet och "kommenderas" för en tid ut till vissa lasarett, med hvilka staten träffat öfverenskommelse, för att lära vanlig sjukvård, som bör utgöra grunden för utbildningen i sinnessjukvård och som knappast i en mera koncentrerad kurs kan inläras på ett sinnessjukhus. Efter denna hufvudsakligen praktiska kurs kommer utbildning i sinnessjukvård på hemmet, som naturligtvis borde vara förlagd till en anstalt. Utbildningstiden torde böra beräknas till två år. Efter utbildningstidens slut tillhöra sköterskorna alljämt hemmet och sändas från detta ut till de anstalter, där man har behof af deras tjänstgöring. Vid hemmet böra de undersköterskor, som visat sig därför lämpliga, efter en viss teoretisk examen kunna vinna inträde. En "menig" bör kunna tjäna sig upp till "officer". Vi ha inom sinnessjukvården kunnat konstatera, att det finnes en hel del undersköterskor, som skulle kunna tillgodogöra sig den högre sköterskeutbildningen.

Ett förslag till ordnande af öfversköterskeutbildningen i ofvan antydd riktning är för åtskilliga år sedan från Psykiatriska föreningen tillställd Medicinalstyrelsen, och det är väl att hoppas, att i sinom tid någon åtgärd kommer att vidtagas. Lämpligt vore ju att det skedde i samband med byggandet af Strängnäs hospital. Byggnadsarbetena bli billigare om de ingå i en större entreprenad än om de tagas för sig. Och enligt min mening har man alla skäl att icke dröja för länge. Det är ingalunda för tidigt, att man med allvar börjar arbeta på att inom sinnessjukvårdens personal skapas en stark organisation och en god tradition, som utgående från en mönstergill centralanstalt kunde genomsyra det hela. Föreståndarinnor och öfversköterskor äro de som skola bilda stommen i denna organisation och vara bärare af denna tradition. Sådana de äro, sådan blir sjukvården. Möjligheten för de till karaktär och begåfning bättre af undersköterskorna att komma fram inom sitt yrke skulle antagligen göra personalen stabilare. Borsedt från dem som ingå äktenskap går nu en hel del öfver till vanlig sjukvård och andra flytta af ren nyfikenhet till annan anstalt eller ge sig ut i privatvård eller öfvergå till annan sysselsättning. Jag tror också att utsikterna till möjlighet att kunna komma in i öfversköterskeskola särskildt i förening med verklig statsanställning i likhet med exempelvis postverkets och fångvårdens funktionärer skulle verka därhän att tillströmningen af bättre element till banan ökades. Utan att försöka ernär man under alla omständigheter ingenting. Och förhållandena kunna icke betraktas såsom tillfredsställande, då exempelvis på en anstalt som Uppsala hospital och asyl med omkring 100 sköterskor ett 30-tal ordinarie platser måste besättas med elever. Detta betyder, att i ett maskineri, där för välfärdens skull intet borde glappa, finnas kuggar som icke äro fullvärdiga. En del uppgifter måste anförtros åt personer, som icke äro dem vuxna.

Utom anstaltsvården finnes ju rikligt tillfälle för kvinnor till sysselsättning i privatvård. En del stilla sjuka från burgna hem kunna ju med fördel vårdas utom anstalt. Men härmed är kvinnans verksamhetsfält inom sinnessjukvården icke fullt kartlagt. Nya land stå att upptäcka. Det beräknas att när statens sinnessjukvård blir fullt ordnad skall den kunna på sina anstalter upptaga och vårda omkring 80 % af alla sinnessjuka, enbart sinnesslöa icke medräknade. En del stilla sjuka, som icke äro "för sig eller andra vådliga", måste vårdas i hem och fattiggårdar. Och vår mänskligetskänsla uppreser sig ju mot att de användas. Det händer emellertid så lätt, att den som har den sjuke ständigt under ögonen och som har besvär med honom slappas i sin omsorg att hålla honom i ett människovärdigt skick. Därför behöfver denna vård i hem och fattiggårdar öfvervakas, och det kan säkerligen ske på frivillighetens väg. Det finnes en tyvärr föga känd "skyddsförening för sinnessjuka", som utdelar pekuniärt understöd åt tillfrisknade, när de från anstalterna utskrifvas (Jenny Lind-Goldschmidt donerade år 1857 till denna förening 10,600 kr.). Denna förening borde från att vara rent understödande kunna utvidgas till att blifva äfven öfvervakande. Föreningens styrelse, dess förvaltning och central alltså, borde vara förlagd till hufvudstaden som nu. Men i hvarje län borde finnas afdelningar, hvilka i sin tur i hvarje socken hade ombud för öfvervakningen af de sinnessjukas vård. Föreningens afdelningar och ombud borde stå i liflig kontakt med läkarna på anstalterna inom resp. hospitalsområde, hvilka skulle tillhandagå med råd och i fall där det erfordrades bereda anstaltsvård. På sådant sätt skulle man kunna få en organisation, som kunde vara statssinnessjukvården till ovärderlig nytta, en nytta som icke skulle bli helt och hållet ideell utan också ekonomisk, då under förutsättning af en effektiv öfvervakning

ingen skulle längre än nödvändigt behöfva på anstalterna vårdas. Att kvinnorna i detta välgörenhetsarbete finge taga på sig en dryg part, är uppenbart.

Min artikel om kvinnorna och sinnessjukvården har tyvärr blifvit mycket torr. Det finns ju inom mitt fack mycket, som kunde ge anledning till en mera fängslande behandling. Men jag har för tillfället icke velat säga något annat än det jag sagt. Sinnessjukvården genomgår nu en kritisk period i rätt många afseenden. För att dess utveckling skall bli lyckosam, fordras utan tvifvel allmänhetens understöd. Jag har med dessa mina ord velat visa kvinnorna hvar deras hjälp behöfves för att vården af de sjuka verkligen må kunna komma i jämnhöjd med det bästa möjliga. Låt oss komma ihåg: en ypperlig mätare på ett folks kultur är dess sjukvård.

FREY SVENSON.

Begrafningen.

Skiss för Idun af Harald Wägner.

DET VAR TIDIGT PÅ MORGONEN samma dag, som skolgossen Gunnar Holt skulle begravas och det skulle bli en stor dag för den lilla staden. Gossens mystiska och uppseendeväckande slut under omständigheter, som tydde på själfmord, gjorde honom efter döden till medelpunkt för allas intressen.

Klockan 7 steg madam Ångberg upp, tog på underkjolen och började stöka i rummet. Ur kistan tog hon fram den bästa svarta klädningen, som låg inlindad i ett lakan, och hängde den försiktigt öfver stolen. Det var inte ofta den var framme, men på en dag som denna vore det då synd att inte vara fin. Hela stan skulle vara på benen, det visste hon. När hon gjort en smula i ordning, malde hon kaffe — det var min själ inget rågkaffe den dagen, så satte hon på vattnet och gick till speceriboden för att köpa färska bullar.

— Ja, sade frun i matvarubutiken, när madam Ångberg kom in, — herre gud! Och hon ruskade på hufvudet, till ett tecken på missnöje med denna usla värld.

— Ja, tänk, sade madam Ångberg, som svar på hufvudskakningen. — Och han var inte mer än tolf år, på det trettonde.

— Jaa —, sade frun och fortsatte: — Ska di ha kyrkan klädd?

— Tror ja det, och kistan är gul, det är ek.

— Bara inte vaktmästar Strömberg blir full nu igen, när di ska bära.

— Han borde då veta skäms, när det är kaptenens son.

— Tänk, att han aldrig kan låta bli att supa, men Strömbergskan sätter näsan i vädret i alla fall. Det har hon alltid gjort.

— Vet frun, så snåla de är ändå, kaptenens. Frun har låtit sy om sin gamla svarla sidenklädning till äldsta flickan.

— Nej!! Den där gamla, som hon sydde för sjutton år sen.

— Ja.

Paus.

— Ska dom ha middag?

— Nej, bara portvin och konfekt.

En liten sorgsen paus följde. Madam Ångberg hade fått sina färska brön och skulle finna någon avslutning på samtalet.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnummer)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnummer)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnummer)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnummer)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

— Ja, ja, vi skall ju alla den vägen! sade hon.

— Vi ska' det, ja, så vi ska'.

— Fruen kan gärna titta öfver och ta en kopp kaffe med mig, sade madam Ångberg, uppiggad af utsikten till en liten passiar. Det står på.

— Skall jag verkligen det?

De båda gummorna traskade tvärs öfver gatan och fördjupade sig vid kaffetären i dagens stora händelse.

— Fruen går väl med i processjonen? sade madam Ångberg och borrade löständerna i en 2-öres bulle.

— Ja, se det skulle jag ju egentligen gärna göra, men jag kan inte lita på, att Klara sköter affären. Och man kan ju inte stänga ändå. Man kan då aldrig lita på tjänarna nu för tiden.

— Nenej, annat var det i min ungdom.

— Påökt, det vill de ha, men ingenting vill de göra.

— Klara har väl en fästman?

— Nej, sade matvarubutiken en smula snäff, ty hon kände husets ära hotad och stack som ripost ut en liten krok:

— Är det sant som di säger, att den här Bernson, fruns hyresgäst, är sossejalist?

— Nej, replikerade madam Ångberg snabbt. Det kan då ingen säga. Han kommer så ordentligt hem hvar enda kväll, och aldrig har jag då sett honom påstruken. Snygg och ordentlig är han också.

— Jaså, sade speceriaffären.

Madam Ångberg gled ånyo in på dagens händelse:

— Det är prosten Carlson själf, som ska' begrafva.

— Jaså. Är det det.

— — —

Klockan 1 samlades halfva Ringköping vid sorgehuset. Där var lärarekåren, stadsfullmäktige, kort sagdt hela societeten, och så madam Ångberg och speceriaffären och ett hundratal andra gummor.

Bärarna anlände, högtidliga och graflika. De svarta handskarna på deras händer pöste, ölet pärlade i stora svettdroppar på deras pannor, och på deras hjässor tronade höga hattar, representerande hattmoder från framfarna decennier.

— Strömberg är full, sade madam Ångberg ifrig. Jag undrar, hvad Strömbergskan säger om det?

— Titta, sade matvarubutiken, — så mycket blommor! Så roligt för kaptenens! Den där är väl från lärarna?

— Nej, det är stassfelmäkties, sade madam Ångberg, som dagen förut hade varit i blomsterbutiken och hört efter.

Nu syntes familjen Holt komma ut ur porten. Det blef tyst. Alla herrarnes hjässor blottades, och alla damerna tittade på kaptenen för att se, hvad hon hade på sig.

— Är det hennes gamla svarta? sade fru Söderlund.

— Nej, nog är hon snål, svarade prostinnan Carlson, men nog fick hon väl ändå se sig en ny klädning, när hennes enda pojke dog. Tänk, så förskräckligt i alla fall.

Borgmästarinnan visste bättre besked.

— Nej, den är ny, sade hon, — men hon har sytt om sin gamla till Aurora.

Familjen Holt stufvade in sig i vagnen. Fruen grät sakta, kaptenen var blek och såg mörk ut, och de båda flickorna, Aurora och Märta, stirrade förskrämda och tårögda framför sig.

Deras hår var hårdt flätadt som en pisksnodd och i ändan på flätan satt en krusflorsrosett. Märta afskydde krusflorsroseter i håret. Fru Holt kastade en blick ut genom fönstret och såg adjunkten Söder-

lund halta förbi. Blixtnabbt dök en tanke upp i hennes hjärna och hon sade:

— Att han kan klara sig med träben i det här slasket!

Adjunkten Söderlund försvann genast ur hennes medvetande och vagnen satte sig i rörelse.

Ett tunt regn började falla, i det samma som processjonen tog de första stegen.

Klockorna dånade med tunga melankoliska klämtslag.

Madam Ångberg rös till af inre tillfredsställelse. Det skulle bli en stämningsfull begrafning. Hon kilade så långt fram i processjonen, hon kunde, utan att bryta mot rangordningen, och matvaruaffären, som var tjockare, följde pustande efter.

Fruarna spände upp sina paraplyer, och strax gjorde rektor Mandelius, som prestafverade, detsamma, ty han tänkte på sin nystrukna höga hatt.

— Nej titta, sade madam Ångberg. — Han spanner opp paraplyen. Hon var i hemlighet missnöjd med detta rektorns tilltag, ty det såg inte vidare högtidligt ut med en herre som prestafverade i paraply.

— Isch, sade rektorskan Mandelius, ty hon klef plötsligt midt i en pöl, att de inte kan laga gatorna, så att det inte blir stora haf midt på.

— Ja, svarade prostinnan, och galoscher, som är så dyrt.

— Hon hade bestämdt köpt gamla kakor, sade fru Söderlund, — Kluges kakor smakar alltid margarin, när de är två dar gamla.

— — —

Adjunkt Söderlund haltade ett stycke framför, alltid bredvid lektor Samzelius.

— Att hon kan ha barn med honom, for det genom rektorskans hjärna. Men hon blygdes i detsamma för denna profana tanke och beslöt genast att tänka på något allvarligt. "Allting är ju så ovisst här i lifvet, man vet aldrig hvad som kan hända, och nog var det besynnerligt att pojken skulle gå och dränka sig," tänkte hon.

— Samzelius! sade adjunkt Söderlund. — Tror du på det eviga lifvet?

— Därom har jag sannerligen icke bemödat mig att bilda mig någon mening, sade lektorn och fortsatte:

Sapias! vina liques et spatio brevi
spem longam reseces. Dum loquimur fugerit in
vida

ætas, carpe diem, quam minimum credula postero.

"Var vis, klara ditt vin, njut af dagen, och lita icke på den kommande. Ty tiden flyr, medan vi prata."

— Det är vackert sagdt af den romerske epikuren, sade adjunkt Söderlund, men om du doge, skulle jag sörja alldeles förbannadt. Skulle du sörja mig, om jag doge?

— Tja, sade lektor Samzelius lugnt. Äfven Hektor och den snabbfotade Akilles, än hvilken ingen var en större hjälte, måste säljas till skuggorna. Hvi skulle icke då äfven adjunkten Söderlund vandra samma väg?

— Om du doge, skulle jag suppa mig full på kvällen, sade adjunkten.

— Tack, sade Samzelius. Jag var icke okunnig om hvilket ädelt hjärta som bodde i ditt bröst. Äfven jag skulle under utfalande af vissa tänkespråk offra en kanna åt din aska!

— Tänker du låta bränna ditt lik? frågade adjunkt Söderlund plötsligt.

— Jäklar i det, utbrast lektor Samzelius, glömsk af stunden och situationen. — Det vore kanske inte så dumt. Nåja, det får jag se då.

— — —

Regnet upphörde plötsligt att falla, men

luften var alljämt fuktig som en disktrasa. Det låg en oändlig stämning af smuts och tristess öfver landskapet, och hela processjonen såg ruggig och misslynt ut. Herrarna längtade hem, eller till matsället, och fruarna tänkte på, hur skönt det skulle vara att krypa i vrån och få rekapitulera hvad som händt vid en liten kopp kaffe.

Rektor Mandelius, som gick främst, var nu framme vid kyrkogårdsmuren. I detta ögonblick skilde sig madam Ångberg och speceriaffären från processjonen och kilade in på kyrkogården genom en bakre grind. Strax i närheten af grafven fattade de posto, vissa om att kunna både se och höra allt, som försiggick. Madam Ångberg liknade i detta ögonblick Mac Mahon, då han sade: "J'y suis et j'y reste".

Nu skred processjonen fram mot grafven; klockorna klämtade som rasande, och det var som om alla böjde sina hufvuden under deras klagan. Läraruarna ansågo tiden vara inne att gråta och togo upp sina näsdukar. Madam Ångberg tog upp sin stora söndagsnäsduk och sade till speceriaffären:

— Strömberg har nyktrat till. Det är rätt åt honom. — — —

Man skockades kring grafven.

Tyst och förtvifladt grät modern, och som bleka skuggor tryckte flickorna sig intill henne.

Gunnar, Gunnar — —

Äfven kapten kände ansiktets och pannans muskler förvidras, som om han skulle velat gråta.

En vindstöt ryckte och slet i trädkronorna då prosten Carlson steg fram för att förrätta jordfästningen. Långsamma och högtidliga föllo hans ord.

— Ack ja, ack ja, mumlade madam Ångberg och speceriaffären och ruskade sakta sina hufvud.

Gunnars klasskamrater stodo stilla och gripna af skräck. Allan, klassens värste vildbasare, kände samvetet i maggropen och bad i ångest Gud om förlåtelse för att han hade fuskat under sista skrifningen. Käre Gud, jag skall aldrig göra så mer, sade han. Mer än en af gossarna lofvade sig själfva att hädanefter bli lydiga och snälla.

"Sänd, Herre, dina änglar ut,
att själen må vid lifvets slut
af dem till himlen föras.
Så att min trötta kropp i ro
må hvila i sitt tysta bo,
tills där din röst skall höras.

Sakta darrade prostens stämman, och det var som om plötsligt osynliga skuggor fyllde rummet under de gamla trädens kronor.

Så kom Fader vår...

Herrarna togo af hattarna, och det blef dödstyst.

"Imported by C. Hilarius Olsson", läste adjunkt Söderlund i sitt hattfoder.

Prosten satte hatten på hufvudet och harklade. Genast hördes tjugu strupar harkla sig efter honom.

Kransarna föllo i grafven.

Sist gick lilla Aurora fram och kastade ned en liten bukett, som hon troget hade hållit i handen hela tiden. Modern tog det gråtande barnet vid handen och gick lutande till vagnen. Herrskapet Holt stego in i vagnen. Ceremonien var slut.

Alla skingrades. Endast madam Ångberg och ett tiotal gummor stannade kvar för att läsa visittkortet på kransarna och bedöma deras värde i pengar.

Men så småningom rullade äfven de hemåt, mycket belåtna med sin dag.

Hos kapten Holts åt familjen ensam sin middag. Icke ett ord yttrades och tysta och

En stockholmsmaskerad.

KARNEVALENS SYMBOL HAR EN gång för alla blifvit pierrot i sin hvita dräkt med vitkalkadt ansikte och sminkröd mun, med sitt breda grin och sin hvassa rynka mellan ögonbrynen. Med sin blandning af ysterhet och dysterhet, med sin muntra uppsyn och sitt blödande hjärta är han en bild af de senvinterdagar, som äro på en gång karnevalstid och passionstid med dansmusik och lifania. Emellertid är nog denna uppfattning hvad oss och vårt land angår mest en litterär uppfattning, skapad af diktarna. Å de Stockholmska maskeraderna, af hvilka den största och den sista af dem man räknar med gick af stapeln å Hasselbacken förliden lördag, utvecklas en ganska solid och handfast glädje. Ingen skulle kunna höra något ihåligt i det sorl, som brusar kring de dansande och är så

förgråta bjödo jungfrurna omkring soppan, köttet och desserten. Ingen tog om af någon rätt. Lilla Aurora tyckte nästan, att det var syndigt att äta efterrätt på en sådan dag. Men vid smörtårtan fyllde kaptenen portvinglasen, öppnade munnen och sade:

"Låt oss nu dricka en skål för vår gosses minne. Vi önska endast nu, att vi hade varit ändå snällare mot honom, medan han lefde."

Den gamla jungfrun, som serverade, satte ner smörtårtan och tänkte: Om han visste att han själf plågat ihjäl pojken!

Kaptenskan darrade på handen, så att vinfet spilldes ut, men kaptenen fömde sitt glas till sista droppen och reste sig. Föräldrarna gingo in i hvardagsrummet och satte sig hand i hand att stirra i brasan.

Men lilla Aurora kände inom sig att det var något hon försummat. Samvetet gaf henne ingen ro. Hon visste att Gunnar var i himmelen och undrade, hur han såg ut och hurudana kläder han hade. Men fast hon visste, att han hade det bra, tyckte hon att hon borde göra ett offer åt hans minne, godtgöra hvad hon möjligen kunde ha brutit i vänlighet mot sin bror medan han lefde.

Hon tog sin älsklingsdocka, lade henne i en pappask, smög sig ned i trädgården och gräfdde en liten graf åt henne under körsbärsträdet. Så bad hon tyst en bön och lättare om hjärtat smög hon upp i sitt rum och satte sig att gråta.

starkt att den som vill kan tjuta af fulla lungor utan att ådra sig uppmärksamhet, ingen som icke behållit sin nyktra hvardagsuppfattning, och den har icke där att göra och får skylla sig själf.

Men teaterförbundets maskerad på Hasselbacken besvärades icke af många kalla ögon. Det var fullt af ungdom där, och äfven om Kupidon hade fäst de hvita vingarna med svarta säkerhetsnålar vid skuldrorna skötte han yrket i alla fall till belåtenhet. Väl utkommen i dansen sögs man med i människohafvet och allt blef en enda hvirvel af färger, musik, rytm och rörelse. Den som icke hade plats att svänga rundt följde med ändå på karusellen, viss om att förr eller senare bli yr i hufvudet i alla fall. Nere i kaféet granskades dräkterna, det vill säga damernas, herrarna buro i regeln frack, möjligen förhöjd af en Cruz Roja eller någon lika autentisk kraschan. Damernas dräkter voro stundom både lustiga och vackra, andra endast lustiga. Man gjorde den reflexionen — men det var också den enda, — att icke ens mask och domino dölja åren, nej inte ens med perukens hjälp, det finns ingen mask för ålderdomen.

Jag hörde alltid berättas i min barndom om en mycket ful guvernant med kvick tunga och härlig figur. Sitt lufs stora dag upplefde hon på en privat maskerad, då en af de främsta kavaljererna utan att ana hvem hon var, blef hennes slaf för aftonen, fångad af hennes konversation, dans och behagfulla gestalt. Men hon flydde före demaskeringen, gick upp på sitt rum, tog af sig masken, såg på sitt fula ansikte och skrattade.

Men de unga Stockholmsdamerna uthärdade demaskeringen utan att blinka och de flydde icke utan de stannade i godan ro kvar till supén, ja långt efter ända till morgonen och frukosten. Det var ju sista maskeraden för säsongen och det gäller ju dessutom att ta fiden i akt. När karnevalernas rad börjar nästa år med Glada ankan och resten är man i alla fall ett år äldre och där kommer debutanternas glada och obarmhärtiga skara för att ta de bästa platserna på karusellen.

CAFOUR.

Santa Teresina.

Berättelse från det nutida Capri af
NILS WILHELM LUNDH.

(Forts.)

HASA, DU HAR ÖFVERGIFVIT din madonna för mig! — mumlade den sjuke. — Ack, du skulle ha varit mitt eget barn, du!

Teresina nickade, halft frånvarande och höll ännu sin hand på hans panna.

Han lyfte sin egen hvita, afmagrade hand från täcket och såg på den.

— Du vet säkert inte, hvad denna hand förmår, — sade han och fortsatte svagt och med en orolig blick, också han, mot signorans dörrglänt. — Du har ju sett den stora

vackra madonnan i Costanzo-kyrkan vid Piazzan. Ser du, den madonnan skulle jag kunna kläda i guld från topp till tå, om jag ville! —

Teresina spratt till och såg åter mot dörrgläntan, och han följde hennes blick. Då hörde de tydligt nog, hur signoran snarkade därinne, och ett befriande leende upplyste dem båda för ett ögonblick.

— Jag har nog varit en hård och grym man, — sade han svagt och ville, att hon skulle böja sig närmare honom, — men du är ett godt barn, och jag vill ha dig här! I morgon komma skrivarerna, jag har själf kallat dem, och det kan nog vara bra att ha det gjort! Vill du, så skänker jag hälften af allt jag äger till madonnan?

Teresina höll ännu sin hand på hans panna. Hon kände det i samma ögonblick inom sig som om hon själf fört honom dithän, fastän hon inte sagt ett enda ord.

Nu böjde hon sig så nära honom, att hennes andedräkt fläktade kring hans öra.

— Santa Teresa, signor! — hviskade hon.

— Hvad menar du? —

— Santa Teresa, signor! Låt de fattiga få Santa Teresa? —

Han såg oroligt upp för ett ögonblick.

— Hvem har sagt dig det, barn?

— Jag bad till min madonna i går, signor, — hviskade hon brådslande och med strålände ögon. — Jag hade inte mera olja till lampan, och där var mörkt, och jag var rädd, jag såg ingenting, signor! Men jag hörde —

Hennes lögn kom helt inspirerad, och hon rodnade inte. Hon behöfde inte heller fortsätta sin berättelse, hon afbröt sig själf på rätta stället, och den sjuke mannen kände nu på sig, att idén varit hennes egen och att ingen utom madonnan stått bakom henne, då hon bad för det gamla klostret.

— Barn, sade han endast, — du får Santa Teresa för dina vänner.

Inte en suck, inte ett ord undslapp Teresina, men hon strök sakta liksom på lek öfver hans panna, och han somnade snart.

Nästa dag kommo skrivarerna och testamentet blef upprättadt. Slö, och utan att närmare granska papperet, skref signoran under.

Teresina var så glad den dagen, att hon inte visste hvad hon skulle göra af sig. Hon tyckte förstås, att nu hade hon gjort sin madonna och Santa Teresa en riktigt stor tjänst, så i dag kunde hon slå sig lös. Hon ville gå till Certosa och plocka smultron åt den där främlingen, som vunnit hennes hjärta.

Då hon plockat i en timmes tid, fick hon en stor strut full, hon sorterade bären noga, lade de mognaste och rödaste öfverst i struten och begaf sig till Via Tiberio, där främlingen hade det stora fönstret högt uppe.

Det var ett helt arbete att krafla sig dit upp, hon frågade sig fram till hans dörr och drog i klocksträngen.

Han kom själf och öppnade, han riktigt strålade, när han kände igen henne. Han tog henne i famnen och lyfte henne in, så att de vackraste bären trillade ur struten för Teresina, innan han fick syn på dem.

Teresina blef mycket ledsen. Hon sade, att hon lagt de vackraste öfverst, och då skrattade han och böjde sig ned för hvartenda bär, som trillat ut, och åt med en lust, som hade han gått och plockat dem i gröngräset. De flesta voro hårda och gröna, men det brydde han sig inte om.

Han ville måla henne, men nu blef hon skygg och såg åt dörren. Hon mumlade något om, att hennes herre var döende, och att hon hade fullt upp att göra. Då lofvade

(Forts. sid. 159)

Deckans

Konst

OR NAGRA AR sedan meddelade Idun en liten intervju med fru Anna Boberg, som då öfverraskade hufvudstadspubliken genom att komma hem från Lofoten och kläda Konstföreningens väggar med ett stort antal oljemålningar, som hon målat däruppe bland isiga fjäll och karga Lofoten-fiskare.

Hon, en mondan dam från Stockholm, hade trotsat köld, snöstormar och andra meteorologiska vedervärdigheter, bott i en hydda på en bergstopp, lefvat som en eskimå och knappt haft en människa att tala med de stunder hon hvilade från sitt arbete, ty hon målade oerhördt flitigt tills hon fick en hel packe dukar, som hon for hit med och visade sin häpnad hemstad.

De voro vackra, intressanta dessa Lofotenmotiv, skyrsträvande fjäll i morgondager och kvälls purpur, glimmande fjordar, vid hvilkas stränder Lofoten-fiskarna bygga och bo, snöstormar, hafstillhet och mycket annat.

Och det var ingen rädd eller trefvande hand, som fört penseln, utan en drifven talang med på en gång skarpt öga och poetisk uppfattning. Framgången var också gifven, och när fru Boberg sedan utstälde i Paris och Italien rönt hon äfven där det ampleste erkännande.

Fru Boberg gör nu årligen nya Lofotenfärder och det är efter återkomsten från en sådan hon i

utan i breda summariska penseldrag, som kommit en del besökare att förargas och ropa "Matisse". Men det är ett misstag; den unge konstnären kan ingalunda stämplas som epigon af Matisse, han är tvärtom sig själf i ganska hög grad och dukarna äro icke något formlöst färgkaos, utan ge landskapets terrängspel och luftvalörer i distinkt form. Äfven som figurmålare visar han ett säkert grepp på sitt ämne och energi i utförandet.

En tredje utställning, som förtjänar ett påpekande, är en exposition af akvareller, som härröra från fru Anna Gardell-Ericsons flitiga hand.

Hon tillhör, som bekant, 80-talets målargeneration och hennes konst är af ett idylliskt kynne, som någon gång kan bli sött och petigt, men som i hennes bästa alster visar mycken friskhet och målerisk charm.

Från Bohusläns pittoreska dälder och klippiga kuster förefinnes ett betydligt antal akvareller på denna utställning, likaså från Visby, af hvilka många stå mycket högt i fråga om utförandet.

Hon har en fin blick för luftens toner och för trädens arkitektur och likaså kan hon fasthålla solljuset, då det strömmar högsommarstarkt öfver en trädgård eller en mur.

Hennes talang är en flärdfri talang och i sina bästa ögonblick uttrycksrik och spänstig.

E. H-n.

Anna Boberg

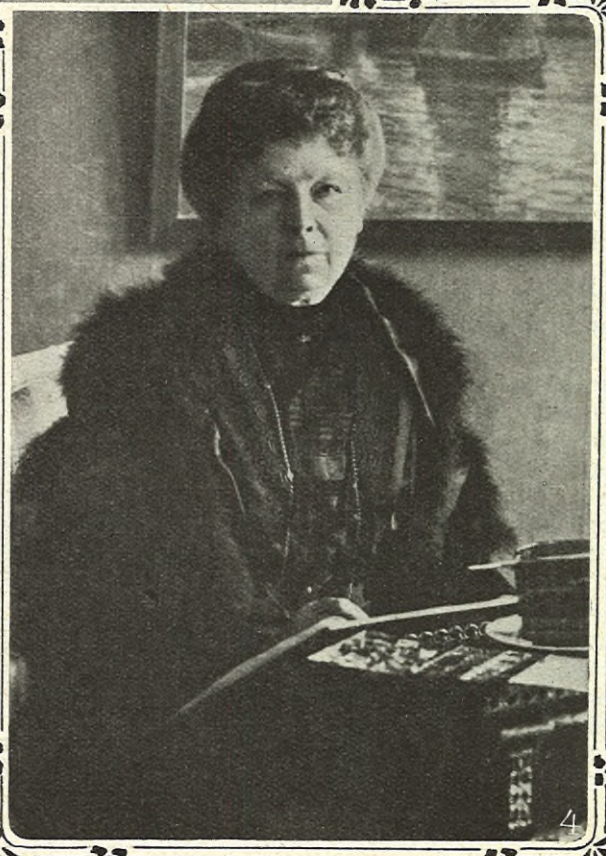

dagarna anordnat en utställning i Konstföreningen, visande sina konstnärliga arbetsresultat från den senaste vistelsen däruppe. Det är förträffliga dukar hon har att bjuda, hvilka torde komma att ytterligare befästa hennes rykte som utvecklingskraftig målarinna.

En annan utställning af mycket intresse är den, som Sven Otto Lindström anordnat i Hallins konsthandel.

Den unge konstnären har senast vistats i Bretagne och Normandie och där under påverkan af nyfransk konst och ej minst af den soldruckna naturen, hvare han lefvat, blifvit en betydande kolorist och en käck, ögonklar naturskildrare. Han målar icke minutiöst,

1. Efter middagen. Oljemålning af Sven Otto Lindström. 2. Vårsol (Lofotenmotiv). Oljemålning af Anna Boberg. 3. S:t Eriks park i Marstrand; akvarell af Anna Gardell-Ericson. 4. Anna Gardell-Ericson. A. Blomberg och O. Rinman foto.

4

Från scenen och estraden

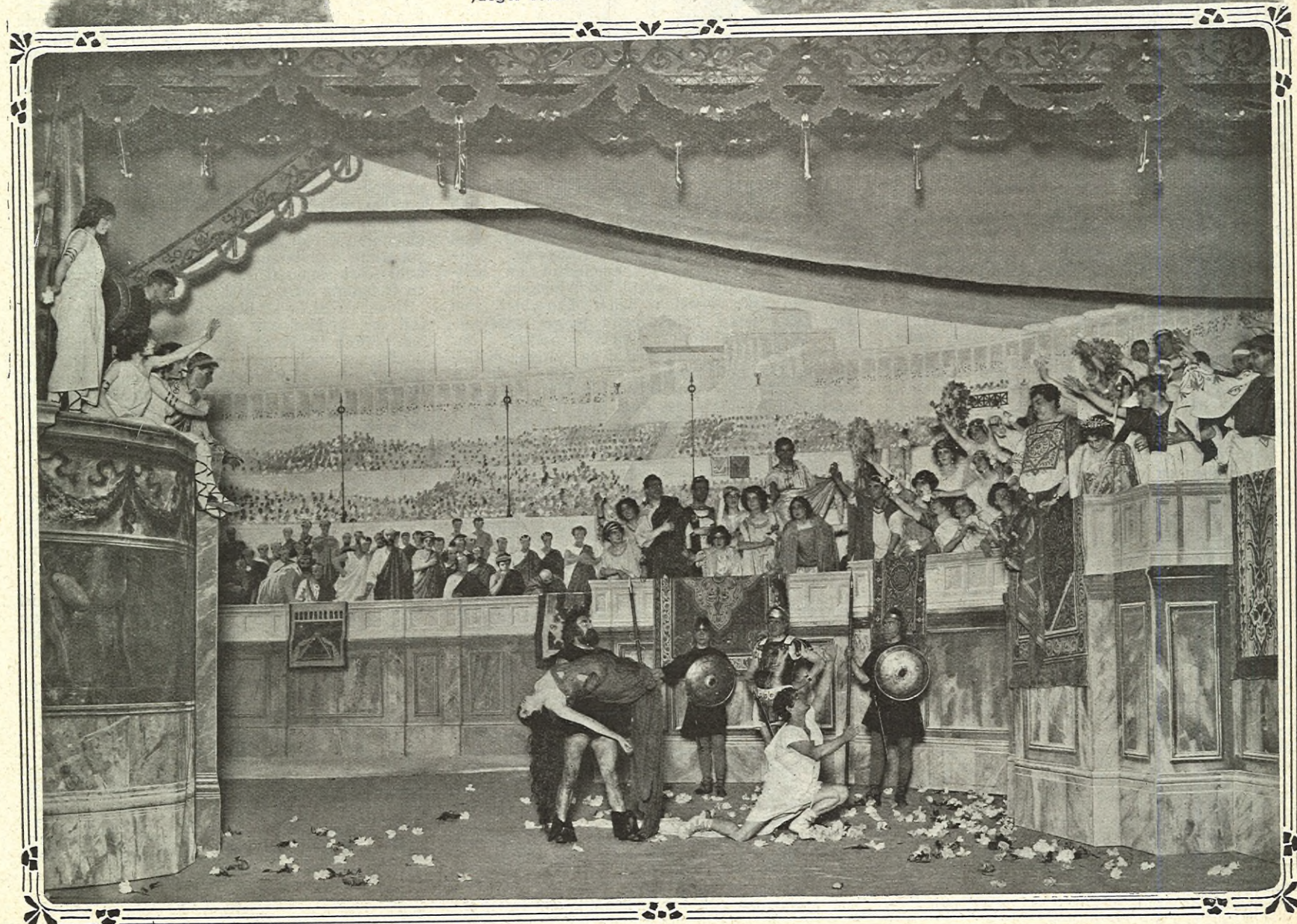
EN TID SOM DEN NUVA-
rande, då teaterpubliken
framför allt begär att få se
lustspel på scenen, bör repri-
sen af Shakespeares "Tret-
tondagsafton" på Dramati-
ska teatern vara oändligt välkommen. —

Krypen till kojs, I alla moderna farsörer af
franskt, engelskt eller tyskt blod, och låten
edra pennor rosta i pennstället, ty vid si-
dan af Shakespeares blixtrande komik
gören I ungefär samma effekt som mark-
nadsgycklaren från ett småstadstorg jäm-
förd med en af det gamla Aténs världsvise
skämtare.

"Trettondagsafton" är, som känt Shake-
speares allra friskaste lustspel, tillkommet i
en period af skaldens lif, då hans världs-
uppfattning ännu var ljus och hans sinne i
jämvikt och lifsbetaget. Styckets innehåll
skiftar som en nyutslagen äng den första
sommardagen, replikerna dansa likt fjärlar
genom solig luft, kärlekens skiraste språk
blandas med ett dristigt skämts sprittande
rytmer — och öfver det hela hvälfver sa-
gans Illyrien sin blåa himmelskupa.

Malvalio, den inbilske hofmästaren, som
blir så illa straffad för sin löjlige egenkär-
lek, spelas änyo af herr Personne och
som tillförene med en saftig och stilriktig

Vänstra bilden: Malvalio (hr Personne) i
"Trettondagsafton". Högra bilden: Viola (fru
Bosse) och Olivia (fru Torsell) i Tretton-
dagsafton" på Dramatiska teatern. Nedre
bilden: Cirkusscenen ur "Quo vadis?" på
Svenska teatern. På arenan: Ursus (hr G.
Ranff) bärande Lygia (fru Brunius). Knä-
böjande Vinicius (hr Wingårdh). På läk-
taren till höger: Nero (hr Arehn) och
Poppæa (fru Seelig-Sandberg). Ateljé
Jaeger foto.

Scen ur operan "Leila" på Kungl. teatern. Hassan (hr Oscår),

komik utan vank och lyte. Där finns intet man ville ha tillagdt eller frångaget — allt är fulländad konst, genomarbetad, suverän, skarpsinnig.

Fru Bosse som den till yngling förklädde Viola är graciös och utvecklar både humor och mjuk kvinnlighet i den skiftningsrika rollen; fru Torsell är en något stel Olivia, och som den kärlekstrånande hertigen af Illyrien borde herr Palmes spel kunna vara åtskilliga grader varmare. Fröken Borgström spelar käckt och muntert kammarjungfrun Maria och Tobias Raap, denne fickupplaga af John Falstaff, har en rätt god framställare i herr Ivar Nilson, som dock knappast hör hemma på detta rollgebit. Herr Browallius återger Andreas Blek af Nosen med träffande komisk karaktärisering och herr Cederborg är en ganska acceptabel narr. Uppsättning och regi — af herr Gustaf Linden — utgöra en vederkvickelse för fantasien och en lust för ögonen.

Ogat får också sitt lystmäte vid betraktandet af det på basis af Henryk Sienkiewiczs roman "Quo vadis?" hopsnickrade historiska skådespel med samma namn, som utgör Svenska teaterns senaste nyhet.

Med all respekt för det duktiga sceniska arbete, som nedlagts på styckets framförande, så kan det ej annat än gräma den verkliga teatervännen, att dessa ansträngningar inriktats på ett så ovärdigt föremål. Ty skådespelet sådant det föreligger i herr Emile Moreaus utarbetning är ingenting annat än en serie lösa bilder med ett ännu lösare innehåll — en mager, okonstnärlig tablåtext och därutöver — noll.

Svenska teaterns artister ge emellertid den svaga pjäsen en viss lyftning genom det talangfulla spelet. Herr Svennberg bör nämnas först för sin verkligt praktfulla Petronius; vidare herr Arehn som Nero, fru Brunius som den unga kristinnan Lygia, fru Seelig-Sandbergs Poppæa, herr Wingårdhs unge romare, herr G. Ranff som atleten Ursus, hvilka hvilka alla gjorde sitt bästa. Herr G. Klintberg, som saff stycket i scen, spelar Tigellinus, men här träder skådespelaren i bakgrunden för regissören, hvilken också kunde tillgodoräkna sig lejonparten af det ovationsliknande bifall, som på premiären brusade genom salongen efter den lysande och dramatiskt spännande cirkusscenen. Det var också en mindre vanlig regibragd, och tack vare den samt den fina scenen i Petronius' bibliotek och den vackra sluffablån kommer "Quo vadis?" förmodligen att bli ett succésstycke.

På Vasateatern har gått ett originallustspel, "Korsdrag", hvars strax efter premiären afslöjade författare befanns vara fru Ellen Lundberg-Nyblom. Som fars är produkten kanske litet tung med sitt omständliga präf här och hvar, men den gör sig i alla fall ganska bra för att vara ett dramatiskt förstlingsverk. Pjäsen får ett godt utförande af fruarna Winnerstrand och Ek-

berg och på herrsidan: Winnerstrand och Hedlund.

Ett tondramatiskt verk af en svensk musiker är ingen hvardagshändelse och det var därför helt naturligt, att Natanæel Bergs tondrama "Leila" skulle motses med spänning af enhver, som drömmer om vår tonkonsts förnyelse. Originell skaparförmåga är emellertid en sällsynt pärla äfven inom tondiktningen, och den teoretiska insikten danar lika litet som den musikaliska beläsenheten någon ursprunglig musikgestaltare. "Leilas" partitur har också ett mycket känt och af en extrême moderiktning berömdt mönster att tacka för sin tillvaro. Texten, fritt utarbetad af komponisten efter en dikt af Byron, bjuder i sin löst sammanfogade tragiska handling föga inspirerande stoff för musikalisk omklädnad. Därför är hela denna kärlekshistoria alltför schematiskt lagd och alltför grund i sin psykologi, hvarfäll kommer att diktens sceniska form är godtycklig och händelsernas motivering här och hvar brisfällig — fakta, som naturligtvis få skrivas på författarens oerfarenhet i såka ting.

Musikens brist på själfständig hållning är ersatt af en raffinerad orkestral utarbetning, som stundom går på sidan om scenens händelser, men till gengäld levererar tonala effekter af utomordentlig klangverkan. I sådana ögonblick ger komponisten intyg om en talang, som utan tvifvel har något af värde att skänka, men som ännu behöver mogna och fördjupas. Behandlingen af sångpartierna är kanske verket's svagaste punkt. Där saknas verklig karaktärisering af figurerna och det melodiska elementet är så godt som bannlyst. På ett par vackra undantag när bjudes man mera på skrik än sång och örat, som är den tillförlitligaste af alla musikkritici, reagerar också mot detta bannlysande af den sköna, uttrycksfulla melodien.

Den modernitetstjakt, hvarfäll Richard Strauss gifvit appellen, måste emellertid vara ett ondt af öfvergående natur. Musikens uppgift är ju blott en enda: att framkalla skönhet, och när den brister härutinnan och förvandlas till akustisk per-

Marzio (hr Stockman), och Balid (fru Järnefelt). Ateljé Jæger foto.

versitet, har den förlorat sitt berättigande som konst. Vi hoppas lifligt att Leilas kompositör skall arbeta sig ur den nytyska musikens snärigräs och en dag skänka oss tonverk af sundare och personligare halt.

Det sceniska utförandet af operan med alla dess svårigheter gjordes berömvärdt med fröken Larsén samt herrar Oscår och Stockman i hufvudpartierna. Hofkapellet spelade glansfullt under herr Järnefelts ledning och dekorationerna af Thorolf Jansson voro samt- och synnerligen vackra.

Två Eugen d'Albert-konserter ha kvarlämnat minnet af lysande pianokonst, och särskildt den sista med Beethoven och Chopin på programmet visade att konstnären fortfarande förtjänar mästarnamnet.

De båda konserter, som gäfvos af finska sångerskan fröken Signe Liljequist, voro ett par ljuspunkter i senaste veckornas ganska slätstrukna vokala konserlif. På förhand hade ju glunkats ett och annat om fröken L:s talang och ypperliga röstbegåfning, och det må sägas så godt först som sist, att hennes uppträdande blef en framgång med ytterst små reservationer.

Hennes röst är en klangskön mezzosopran, som fått en mycket omsorgsfull och sund utbildning, och själfva föredraget är prägladt af musikalisk intelligens och osökt känsla; äfven textuttalet företer en berömdvärd klarhet och afrundning. Men till allt detta kommer en sångarglädje, som alldeles omisckännligt röjer, att själfva sjungandet är henne ett behof för att ge uttryck åt sin personlighet, liksom den äkta poeten diktar, därför att han ej kan annat.

Hennes egentliga område som tolkarinna synes vara den friska visan och den allvarliga eller vemodstunga romansen. Hur glittrande föredrog hon ej exempelvis Hahns läckra och formfina "Trois jours de vendange", och hvilket soligt jubel hon inlade i Sjögrens "Jahrlang möcht' ich so dich halten". Samme komponists gripande "Sover du min Sjel" till Drachmanns liksom af skirt sorgflor omsvepta ord sjöngs med alltigenom äkta uttryck, likaså de finska visorna och Sibelius' "Säf, säf susa", denna den modärna romansdiktningens skimrande opal.

En rätt intressant ungersk violinist, fröken Stefi Jung-Geyer, har gifvit ett par konserter, hvarvid den unga damen gaf prof på ett gemysdjupt temperament och en vacker teknik.

Till de smärre konserternas grupp hör också fröken Karin Lindholms sångafton i Vetenskapsakademien, som lämnade intryck af aktningfulla bemödanden på sångkonstens gebit, hvilka lofva godt för den röstbegåfvade sångerskans framtid, och herr Thorild Brödermans uppträdande som barytonist i Musikalska akademien.

ARIEL.

Santa Teresina.

(Forts. o. slut. fr. sid. 155)

han komma till Santa Teresa, för han ville prompt måla henne.

Dagen efter blef det bestämdt, att signor Lomboni skulle flyttas till Neapel, där han kunde få bättre vård. Signoran skulle följa med, och Teresina skulle se till de små rummen och vattna blommorna under deras bortovaro. Signor Lomboni hade varit så svag, att han inte längre kunde uttala någon önskan eller bestämma något för sig och de sina.

Nu kunde inte Teresina hålla inne med hemligheten. Hennes mor hade fått höra, att klostret genom Teresinas förböner skulle bli en stiftelse för Capris fattiga, nu gick det glada budskapet från dörr till dörr, och Teresinas namn låg på allas läppar. Många händer ströko öfver hennes panna, och hon visste inte, hvart hon skulle fly, ty alla dessa välsignelser tyngde henne mot jorden. Endast nere i klosterträdgården hos madonnan fick hon vara i fred, det välsignade barnet, och dit flydde hon. Men det var som kunde hon inte bedja riktigt som förr nu, då målet var vunnet. Då hon slöt ögonen, såg hon hvarken madonnan eller Santa Teresas bild, hon såg endast sig själf, så klart som i en spegel. Och medan hon satt ensam härnere på en liten bänk under orangeträdet, kunde ju främlingen, som skulle måla henne, ha hunnit upp för de hundra trappstegen och förgäfvos ha sökt henne. Hon fick åter den brinnande oron i kroppen, och madonnan kunde icke hjälpa.

Dagarna gingo, men främlingen kom inte. Madonnan stod så kall och afvisande i nischen under den blommande och frukttyngha grenen. Hvarför log då inte madonnan som förr? Hvarför återvann inte Teresina sin hjärtefrid? Inte kunde hon hindra sin främling från att besöka Santa Teresa!

Främlingen kom inte och inte heller hjärtefriden. Teresina kunde inte längre bära ensamheten. Hon måste känna händer nära sig. Och så flydde hon inte mera, då vänliga tillrop ville hejda henne.

Hon fördes nu från dörr till dörr i det gamla klostret och kom till skumma rum och kamrar, där hon aldrig förut varit, och där de sjuka och arbetslösa ville tacka henne för hvad hon gjort. Hon kände, att hon fått en gloria kring sin panna, och hon var glad och stolt åt alla dessa människors hyllning, ja, hon glömde nästan främlingen vid dessa vandringar under klostrets skummaste hvalf.

Om nätterna låg hon nu hos sin mor i källarrummet under loggian, men det var inte som förr, tyckte hon. Inte endast, att hon led af fukten och kylan — hon hade ju blifvit van vid de soliga rummen däruppe och Lombonis varma kök, där hon haft sin bädd i två år — utan också därför, att hon inte kände någon inre tillfredsställelse och jämvikt. Hvarför hade madonnan kommit så långt ifrån henne, då alla här i klostret välsignade hennes steg? Ja, det var ju Teresinas egen skull, det förstod hon snart! Teresina hade försummat bönestunderna.

En dag kom så ett bref från Neapel. Signoran skulle komma dagen efter. Och signor Lomboni var död och begrafd, skref hon. Teresina skulle elda i spiseln, ty signoran frös.

Hela klostret visste det samma timme, och det var med en stilla glädje man mottog underrättelsen om signor Lombonis bortgång. Hela dagen hade Teresina varit hos sina vänner i kyffena och kamrarna rundt om. Många händer hade tryckt hennes lilla hand, och hon hade knutit det blåa bandet i sitt hår — det var första gången hon öppet tor-

des visa sig med detta stora breda sidenband.

Då det skymde, slog hon eld under kolhögen och satte sitt palmblad i rörelse. Det skulle bli riktigt varmt, när signoran kom hem, och kvällarna voro ju så kalla. Hon längade inte efter signoran, men det skulle bli skönt att få det riktigt varmt en gång.

Teresina var feberhet, där hon stod och vittade kring glödhögen, men hon frös ändå och kände det så underligt omkring sig. Hon var glad öfver att ha kommit hit upp igen, och hon tänkte att källarrummet och alla cellerna och skrubbarna, som hon besökt, voro så mörka och kalla.

När signoran kom — hon var sig alldeles lik, fast hon skaffat sig en ny svart kappa — kunde Teresina knappast hålla sig uppe. Hon skakade som i frossa, och signoran lät henne gå och lägga sig.

Dagen efter stod det klart både för signoran och modern, som kommit till, att Teresina hade svår feber. Ja, hon skulle naturligtvis ligga den dagen också för att bli riktigt bra till i morgon. Men febern höll i sig, och de båda kvinnorna stodo rådlösa. Signoran tänkte nog på att sända efter läkare, men stenbärserskan skakade på hufvudet: Å, det kunde inte vara så farligt! Själf hade hon aldrig någonsin använt en läkare, och hon hade haft värre feber än så! Teresina skulle säkert bli bra till i morgon, då hon nu hade en så god säng.

Och så gick modern till sin stenhög på Via Tragara, och signoran tog sina vanliga pratstunder hos vaktmästarefrun på klosterskolan.

Hon var nu välbärgad, signoran, men hvad skulle hon göra! Hon trufdes bra i ensamheten i Santa Teresa, det kände hon. Hon var så trött, så trött, och släktingarna i Neapel hade blifvit gamla. De passade inte riktigt för henne, tyckte hon, fast hon själf nog också var en smula till åren.

Teresina låg i feber och yrade. Än var det främlingen, som skulle komma, och hon väntade få höra hans steg därute, än var det madonnan, som hon inte riktigt kunde komma underfund med. Hvarför log inte madonnan som förr? Hvarför skulle Teresina känna sig så ensam?

Dagen därpå sände signoran efter läkare. Det var allvarligt, det var den gamla, svåra febern, som stuckit upp hufvudet. Ja, det var åter det dåliga vattnet och så de frånga, fuktiga källrarna i norr, dit solen aldrig kom.

Teresina låg och lekte med händerna öfver täcket och smålog för sig själf, men en stigande oro plågade henne allt mera, och hon kunde inte bli fri. Hennes mor var på Via Tragara, men signoran satte sig vid hennes bädd och nickade tyst för sig själf utan att tänka på något bestämdt. Hon hade nog varit fäst vid barnet en tid, men Teresina hade för länge sedan glidit bort ifrån henne, och hon var så trött, så trött, signoran!

Teresina låg alldeles stilla och beklämd och tyckte, att signoran satt på bägge sidor om sängen. Ville hon bara gå!

Teresina låg och kämpade med sig själf. Nej, nu ville hon inte sjunka ner! Hon ville, hon ville se den heliga jungfrun i klart ljus och leende som förr.

I feberyrseln hade hon gripit med båda händerna för att stöta bort en tung hand, som lagt sig öfver hennes bröst — det var signorans hand — och hon borrhade naglarna i den och ville bita den, men så på en gång drog hon den till sig och kysste den, först i trots, sedan varmt, varmt... Det kvälde fram som en källäder ur stenar och grus, det lekte och spelade för hennes ögon. Den döende såg en ljus bild vid sängfoten,

ett leende och förklaradt ansikte, det var hvarken madonnan eller den döda abbedissan, det var ju Teresina själf, som en spegelbild satt hon där och log. En klar tanke arbetade sig fram ur feberdrömmen: såg hon då dubbelt? Signoran hade ju suttit på båda sidor om sängen. Men nu såg hon ingenting utom den ljusa bilden, och hon grubblade inte mera däröfver, utan mötte nu dess leende. Då var det något underbart, som strömmade öfver henne, det kom som korgossarnes sång under Santa Teresas skummaste hvalf, det steg som lätta skyar öfver Monte Solaro: Var det Jesu Bambino, som fördes fram till henne? Skulle de tolf ljusen tändas för henne, så som de tändts för vattenbärsaren? Ja, nu gick det i dörrarna, nu kom det, nu kom det!

Skymningen föll på.

Då modern kom från Via Tragara, var Teresina död, och signoran kunde inte få fram ett ord, medan stenbärserskan brast ut i snyftningar, som knappast voro som mänskliga ljud.

De fyra svarta nunnorna, Teresinas lärarinnor i klosterskolan, kommo för att se den döda. Den första slöt hennes ögon och lade ett par soldostycken öfver dem. Den andra knäppte samman hennes små öppna händer, den tredje tände ett par höga ljus vid hennes hufvudgård, och den fjärde lade ett stort och tungt krucifix öfver hennes bröst. Så gingo de.

Länge satt stenbärserskan ensam hos den döda. Nu såg hon sig skyggt omkring, tog så krucifixet från Teresinas bröst och ställde det mellan ljusen. Hon gick sakta ned till klostergården, där ett svagt månlyus silade sig fram till nischen, där Teresinas madonna hade sin plats. Hon böjde ned orangegrenen, bröt af en blommande kvist och gick åter upp till den döda. Stenbärserskan lade kvisten på Teresinas bröst. Den var inte så tung som krucifixet, tänkte hon.

Dagen efter var hela klostret försänkt i sorg, och främlingen, som kom just i dag för att söka Teresina, märkte genast, att allt var förändradt. Redan innan han nådde fram, fick han höra, att Teresina var död. Han ställde sina färger och sin duk i en mörk skrubb och gick in för att se henne. Då han åter kom ut, blef han länge stående framför porten och beskådade Santa Teresas bild, där fuktfläcken plånat ut nästan hela ansiktet. Han skyndade bort, men kom snart nog tillbaka. En steg restes upp mot den gamla väggmålningen, och den unge målaren var snart i färd med att restaurera bilden. Innan dagsljuset rann bort, stod åter Santa Teresa i hela sin glans däruppe. Klostrets alla bebyggare samlades rundt om, hviskade och talade lågmäldt och ifrigt med hvarandra. De ville inte störa hans arbete, men de sågo alla, att det var Teresinas ansikte, som log däruppe! Ja, det stod klart för dem, att Teresina var helgonet själf, som i ny gestalt åter kommit ned till sitt heliga rum och lefvat midt ibland dem för att stiga i härlighet inför allas blickar.

Santa Teresas heliga brunn är nu fylld af klart och friskt vatten, ty ådern har åter kvällt fram. Och i klostret, där ännu de sista resterna af ett sorglöst och förnöjsamt öfolk ha fått sin fristad, berättas det, att just vid Teresinas död togo de stora jordskalfven från det året sin början, hvarvid källådern åter sprungit fram och fyllt brunnen.

Glorian kring jungfrubarnets panna fördunklas inte, om sanningen säges, att jordskalfven inträffade först tre månader och fyra dagar efter hennes död.

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

OMSORGSFULASTE ARBETE
STILEFULLA MODELER
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Gyllenhammar

Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost **GYLLENHAMMARS** pat. **Hafregryn** och **Hafremjöl** - tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 10-16 MARS 1912.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med hvetekekringlor. Fästmiddag: Gratin på sjötunga och hummer; hamburgerbringa med färsk rysk kaviar och italiensk salad; kronärtskocksbottnar à la princesse; stekta järpar med fyllda äppelhalvor och grönsalad; valnötsparfait med grön curaçosås och mandelkranar; ostkåx; frukt och konfekt.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskstufning i snäckor (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med bruna bönor; soppa på torkad frukt.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillgratin; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med potatispuré; semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttfärs (rester från måndag) med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Blomkålspuré med rostad bröd; gadda med pepparkakor och potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt korf med stekt potatis; mjölk;

kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; makaroni med tomat; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalkarbonad med konserverade ärtor; äppelkaka med äggstanning.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; skinka à la Hallman med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; laxpudding med smält smör.

RECEPT:

Gratin på sjötunga och hummer (f. 12 pers.). 4 sjötungor på omkr. 5 hg. st., 1/2 msk. salt (23 gr.).

Till kokning: 2 msk. smör (40 gr.), fiskbuljong.

Hummerstufning: 2 msk. smör (40 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), 6 dcl. fiskbuljong, 3-4 äggulor, 1 burk hummer (1/2 lit.), eller 2 humrar, salt, hvitpeppar.

Sås: 3 kulor kräftsmör (30 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), 7 dcl. fiskbuljong, 2-3 äggulor, salt, hvitpeppar, 4 msk. riven ost, 2 msk. stötta skorpor, 60 gr. smör.

Beredning: Sjötungorna urtagas, sköljas väl och torkas; fenorna klipplas bort. En djup skära skäres med en spetsig knif längs efter ryggen på båda sidor och filéerna skäras försiktigt från benet, så att de ej gå sönder. De läggs med skinnsidan mot en skärbräda och köttet skäres från skinn. Gälarna klipplas bort och hufvudet, benet och det vita skinnat sköljas väl och härpa kokas buljong. Filéerna ingnidas med saltet och få ligga på hvarandra 1 tim., hvarefter de ånyo torkas med fiskhandduk och kokas 5-8 min. i fiskbuljongen. De läggs upp med hålslef och få rinna af på duk. Till hummerstufningen fräsas smör och mjöl 2 min., fiskbuljongen spådes på och såsen får koka 5 min., de uppvispade äggulorna tillsätts och såsen får sjuda under vispning, hvarefter hummern, skuren i bitar, blandas i försiktigt, så att den ej går sönder, och stufningen afsmakas med kryddorna. Ett eller två eldfasta fat eller helst fat af silver smörjas med kallt smör. Filéerna och stufningen läggs hvarfats därpå, första och sista hvarvet skall vara filéer. Såsen hälls öfver och osten, väl blandad med de stötta skorpona, strös på, och sist öfverhälls 60 gr. smält smör.

Fatet ställes i en långpanna med groft salt, pannan sättes in i varm ugn och fisken gratineras 10-15 min. Serveras med smält kokta potatisar eller pressad potatis.

Till såsen fräsas smör och mjöl 2 min., buljongen spådes på och såsen får koka 5 min., de uppvispade äggulorna tillsätts och såsen får sjuda under vispning samt afsmakas.

Kronärtskocksbottnar à la princesse (f. 12 pers.). 12 stora konserverade kronärtskocksbottnar, 1 burk sparrisknappar (1/4 lit.), 1 burk franska ärtor (1/4 lit.) eller en burk fina gröna bönor, 3/4 lit. kokande vatten, 1/2 msk. smör (10 gr.), 5 dcl. muslinsås, 3 tryffel, 2 msk. smält smör.

Beredning: Bottnarna läggas i vattnet, tillsatt med smöret; när det ånyo kokar, tagas de upp med hålslef och få rinna af. Sparrisen och ärtorna värmas i vattenbad, hållas upp och få rinna af. På 6 af bottnarna läggas sparrisen och på de öfriga ärtorna. Muslinsåsen hälls på ett varmt silfverfat, tryffeln, som skall vara fint hackad, strös öfver, bottnarna ställas i ring därpå, begjutas med det skirade smöret och serveras mycket varma.

Stekta järpar (f. 6 pers.). 3-4 järpar, (1 hg. späck, i 3-4 skifvor), 3-4 msk. smör (60-80 gr.), 2 tsk. salt, 3 dcl. buljong, 4 dcl. tjock grädda.

Beredning: Järparnas kött är hvitt och vackert med en särdeles starkt utpräglad smak af vildt. De behandlas och stekas som raphöns. De klyfvas längs efter, men endast brösten serveras. Garneras med brynt potatis, kokta äppelhalvor fyllda med vinbärgelé och salad eller persilja. Serveras med afredd sås, tillsatt med grädda och kallt smör samt, om så önskas, med 1 msk. vinbärgelé.

Valnötsparfait (f. 12 pers.). 125 gr. socker, 1 dcl. vatten, 6 äggulor, 6 dcl. extra tjock grädda, 50 gr. skalade och malda sötmandler, 50 gr. skalade och malda valnötter.

Beredning: Socker och vatten kokas upp, kastrullen aflyftes, äggulorna tillsätts, en i sänder, under vispning och krämen får sjuda öfver elden under kraftig vispning, tills den är tjock och pösig, då kastrullen aflyftes, och krämen vispas tills den är fullkomligt kall. Grädden vispas till hårdt skum och nedröres försiktigt i krämen, som därefter blandas med de malda valnöterna och mandeln. Krämen fylles i vattensköldj och sockerbeströdd form och fryses 4-5 tim. Serveras med curaçosås med mandelsprits.

Ostkåx (f. 12 pers.). Mördeg: 2 hg. smör, 1 ägg, 30 gr. socker, 245 gr. mjöl.

Ostmassa: 1 hg. smör, 75 gr. fin, riven ost.

Beredning: Smöret tvättas (vattnet arbetas ur väl) och röres, tills det blir hvitt och pösigt. Äggulan och sockret rörs 10 min., därefter tillsätts smöret och mjölet och degen arbetas tills den blir smidig. Den får stå i kallt rum 2 tim., utkafas därefter till en aflång kaka af 2 mm. tjocklek, hvilken maggas tätt. Den sparas ut till sneda fyrkanter, hvilka läggas på en väl rengjord plåt och gräddas vackert rostgula i ordinar ugnsvärme.

Till ostmassan röres smöret med osten, tills det blir hvitt och pösigt. Ostmassan breddes på hälften af kaxen och de öfriga kaxen läggas ofvnpå med den naggade sidan upp. Serveras till consommé eller buljong.

Köttfärs (f. 6 pers.). 3 hg. oxkött, 2 hg. kalkkött, 50 gr. späck eller rensad njurtalg, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 hg. brödpånad eller 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1 äggula, 2-3 dcl. grädda eller mjölk, 1/2 msk. finhackad portug. lök, 1/2 msk. smör (10 gr.) till löken.

Till pensling: 1 ägghvita, 2 msk. stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. kokande buljong eller vatten, tillsatt med 1/2 tsk. fast kött-extrakt.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, urvriden i hett vatten, och skäres i tärningar, hvarvid alla senor och hinnor noga borttagas. Späcket skrapas och skäres i bitar; användes njurtalg, hackas den fint. Köttet blandas med späcket eller njurtalgen samt kryddorna och drivres 6 ggr. genom köttkvarn. Färsen stötes därefter i stamortel tillsammans med panaden, eller mjölet, tills den är jämn och smidig, hvarefter den lägges i ett fat och det uppvispade ägget samt äggulan tillsätts under kraftig rörning. Färsen röres ytterligare omkr. 3/4 tim. under det grädden eller mjölken påspådes litet i sänder. Den prövas därefter genom att man kokar litet därf i saltadt vatten. Om färsen är för hård, tillsättes litet mera grädda, i motsatt fall 1 ägghvita. Om så önskas tillsättes sist den i smöret frästa löken. En långpanna smörjes med det kalla smöret, färsen ilägges och formas som en aflång bulle. Den penslas med ägghvitan och beströms med stötta skorpor. Färsen sättes in i ugnen och brynes, under det den flitigt öses med smöret i pannan. När den är brynt, spådes den med den kokande buljongen eller vattnet, tillsatt med köttextrakt, och får steka färdig, hvarvid åtgår omkr. 30-40 min. Under tiden öfveröses den hvar 10:e min. Färsen lägges upp på varmt fat, skäres i tunna skifvor, garneras med persilja och serveras med den uppvispade, silade köttskyn eller med afredd sås.

En god smak i förening med kraftig antiseptisk verkan är all säffa värde på hos ett munvatten. Dessa egenskaper utmärka just F. Paulis Azymol med vätesuperoxid. Framstående läkare förorda som bästa antiseptikum F. Paulis Azymol.

Annonsera i Idun!

Till en **STOR kopp**
tag **5 gram**
Van Houtens Cacao
Tag lika mycket annan cacao.
Jämför därefter!

BÄST ÄR

EKSTROMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

Använd intet annat afföringsmedel än Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermarmelad, så undvikes till följd af dess behagliga smak allt bråk vid intagandet. På alla apotek.

ORIGINAL SINGER SYMASKINER

Världsberömda. SINGER Co SYMASKINS AKTIEBOLAG

Filialer i alla större städer.

A.C. SVENSSONS KNÄCKEBRÖDSBAGERI GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Bäcksin's Amerikanska Jästpulver.

Drygt - Billigt - Verkningsfullt.
Hvarje morgon nybakadt hvetebröd lika fort som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt.

OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG

Pannkakor, Plättar och Kött-Bullar

Lagermans Bakpulver

Tomten

tillsättes. Se bruksanvisningen.

Blommar från Rivieran.
Insänd kr. 1,20 i sv. frim. till Signora Laura Lindholm, Corso Mentana nr 29, Genova, Italien så erhålles inom 8 dagar en ask friska blommar från Italienska Rivieran. Visittkort kan bläggas. Passande namns- och födel-sedsgåfva.

Ett försök skall visa Eder att balnjutarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk. **Tidaholms Bruk, Tidaholm.**
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

Fyrtornets RADHE

Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, specier- & drogaffärer.

Sparkling Hock.

Naturligt mousserande fruktvin från Knutstorp. Söt och Torr å 3: 25 pr 1/2 butelj.
Förvaras liggande och serveras vid källartemperatur + 12°.
Till salu i hvarje väl sorterad Specieriaffär inom riket.

Akt.-Bol. H. G. Groms & Son. Göteborg.

Husqvarna Fotogenkök Beatrice

brinna tyst och jämnt, äro lätt skotta, effektiva och billiga!
Säljas i hvarje väl sorterad järn- & bosättningsaffär.

Ferrin

Bästa järmedel, utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare.
Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af **Tabletter.**
Fås på apoteken.

Köp Schweizer Siden

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Rayés, Eolienne, Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. - Kungl. Hoflev.

Sejon

Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

Kokas färsen i vattenbad spådes med något mera grädd.

Soppa på torkad frukt (f. 6 pers.). 1 hg. torkade äpplen, 1 hg. torkade päron, 1/2 hg. russin, 2 lit. vatten, 1 bit kanel (5 cm.), skallet af 1/2 citron, 1/2—2 kkp. krossocker, 25 gr. ris- eller potatismjöl, 1/2 dcl. scherry eller franskt vin.

Beredning: Frukten sköljes mycket väl i ljumt vatten och får ligga öfver natten i det vatten, hvori den skall kokas. Den sättes på tillika med kaneln, citronskallet samt sockret och får koka tills den är mjuk.

Soppan afredes med rismjölet, urtrörd i 1/2 kkp. vatten, och får koka 5 min. Den afsmakas med vinet och serveras helst kall med vispad grädd och skorpor eller biskvier.

Makaroner med tomat (för 6 pers.). 1 1/2 hg. fina makaroner, 2 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt, 2 msk. rivnen parmesanost.

Tomatsås: 2 små rödlökar, 4 tomater, 50 gr. smör, 6 dcl. ljus buljong, 3 msk. mjöl (30 gr.), salt, hvitpeppar.

Beredning: Makaronerna brytas i 4 cm. långa bitar, påsätts i kokande, saltadt vatten och får koka omkr. 20 min. De upphållas i durkslag, öfverspolas med kallt vatten och får af-rinna. Till såsen skalas löken och hackas fint, tomaterna sköljas, torkas och skäras i skivor. Löken brynes i hälften af smöret, tomaterna och buljongen tillsätts och får koka till puré som passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min. Tomatpurén tillsätts, såsen får koka 5 min. och afsma-kas noga med kryddorna. Makaronerna uppläggas på varmt serveringsfat eller i snäckor, osten strös öfver och såsen serveras i säckal därtill. Såsen kan äfven hållas öfver makaronerna, men då bör osten serveras särskildt. An-rättningen garneras med persilja och serveras som mellarrätt.

Kalkkarbonad (f. 6 pers.). 5 hg. benfritt kalkkött, 3 hg. färskt svin-kött, ej för magert, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till panering och stek-ning: 2 ägg, 3 dcl. fint stöta skor-por, 4 msk. smör (80 gr.), 2 dcl. ko-kande vatten, 4 gr. fast köttextrakt.

Beredning: Köttet tvättas med en duk urvriden i hett vatten, befrias från

senor och hinnor, skäres i bitar och drifves 4 gr. genom köttkvarn. Af färsen fornas kotleter, som hackas öf-ver med knif, så att de få vacker form, beströs med en blandning af saltet och hvitpepparn, doppas i de upp-vispade äggen och vändas i stöta skor-por. Smöret brynes lätt i en stekpanna, kotleterna läggas i och stekas omkr. 3 min. på hvarje sida, hvarefter de läggas upp i kran på varmt server-ingsfat. Pannan vispas ur med vatt-net, tillsatt med köttextraktet, såsen får koka ett par min., afsmakas och hålles öfver kotleterna. Som ben i kotleterna kan man, då de äro stekta, sticka in små bitar af makaroner, hvilka omvirats med krusadt papper. Serveras med grönsaker, hvilka läggas midt på fatet, eller ock med potatis-puré. Garneras med salad eller persilja.

Äppelkaka med äggstän-ning (f. 6 pers.). 12 skivor godt hvetebrod, 1 ägg, 2 1/2 dcl. god mjölk, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 4 dcl. äppel-mos eller äppelkompott, (40 gr. sul-tanarussin).

Äggstanning: 3 ägg, 3 dcl. tunn grädd, 1 tsk. socker (5 gr.).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stöta skorpor.

Beredning: Brödkrivorna doppas i en blandning af det uppvispade ägget och mjölken, stekas i smöret och läg-gas hvarfals med äppelmoset eller kompotten samt russinen (rensade och sköljda) om så önskas, i en smord och brödbeströdd pajform.

Till äggstanningen sammanvispas äg-gen och grädden, den afsmakas med sockret och hålles öfver puddingen. Denna gräddas i ordinär ugnsvärme, tills den har vacker gulbrun färg, eller omkr. 1/2 tim. Serveras afsval-nad, med vispad grädd, om så önskas.

NÄR MAN BRYTER LÖFTE TILL GUMMAN SIN.

Bild ur skånska folklivet.

»Hm — redan half sex.» muttrade Anders i Fjugesta i det han höll upp sin gamla rofva i stallyktans dunkla sken. »då är det tid att få sig en kaffetar och se'n 'hydda sig' för marknadsfärden! — Man får vara hos

Sylvans i tide om inte Pärla ska få stå och frysa ute på gården, för spiltorna bli väl fulla i ett huj en så'n dag som i dag! — Seså, Pärla, nu är du fin och blank som en brud! — När du så får den polerade selen på och krämar dig i skaklarna framför fjädervagnen, så vill jag se, hvem som kommer schantilare till sta'n än Anders Larsson i Fjugesta! — Jaha, minsann!» Anders lät ryktborsten än ett par tag fara öfver stoets glänsande länd, lade den fina selen på och gick ut i vagnslidret att draga ut vagnen.

Se'n bar det af in i stugan till kaffekoppen och rakedonen. Det var 16:de okt. i dag och stortorg-dag i Engelholm. Anders Larsson skulle naturligtvis dit. Han hade en mängd ärenden att uträtta. Skulle sälja sitt korn och gå till kontoret på sockerfabriken och ha betalt för sina betor. Och så beställa stenkol till ångtröskan och mycket annat — träffa bekantingar och få sig ett par gökar i glatt sällskap inte att förglömma! Ja, mor Stafva ville till och med låta påskina, att detta sistnämnda var det viktigaste stadsärendet och profeterade, att Anders nog kom hem som ett svin — efter vanligheten när hon inte var med och höll reda på honom!

Men Stafva var nu så ettrande för hon inte kunde åka med, så hon visste knappt hvad hon sa i förgälsen. Alla, som kunde shoppa och nickas skulle ju till Michaelimarknaden och nå'n var trungen bli vid hemmet och passa kräken och mjölka — »tösen», den stollan skulle naturligtvis till mark-nan» och drängen och vaktepågen li-kaledes.

»Se så, far! Håll dig nu nykter och kom hem som en människa! Låt se, jag slipper ta' emot ett kreatur i kväll, som sista torgda'n du mins! Och uträtta nu alla mina ärenden ordentligt! Ullsäcken ligger bak i vagnen — glöm nu inte hämta det stam-pade vadmalet till din kapprock, när du lämnar säcken! Spinnas fem-trådigt va' det! — Och så fem kilo rotskar och en half tunna sill och kaffe och socker och — —»

»Ja, ja, Stafva — jag har tecknat upp hvarenda bit, så det ska' nog komma rejält hem alltihop! Se nu bara efter kräken och låt inte Oscar va' fri, förrän han skött undan med korna. — Han kommer tids nog te sta'n och blir på snusen. För svirade ska' då alla drängar, va' på Mickaeli-marknaden, annars a' de inga karlar, tycker de!»

»Ja, bara inte du själf tycker samman-dant! Du är själf så själglad för en får, så du är väl inte människa till och hålla dig nykter, du heller! Om du bara en enda gång kunde visa dig som karl för din hatt och komma nykter hem!»

»Seså, stå nu inte där och 'klynka' längre! Jag ska' komma hem nykter som en kalf — det lofar jag dig — den här gången.» förklarade Anders högtidligt.

»Jojo! — Det tror jag inte förrän jag får se det.» tillät sig Stava betvifla.

»Du ska' få se't i kväll, lita på det! — Vill du jag ska' svära på'et?»

»Nej, låt bli det, bara! — Osvuret är bäst!»

»Nåja, i alla fall ska' jag komma hem nykter som ett spenabarn!»

»Ta' mej i hand på det!»

»Ja, gärna det! Och adjöss med dig Stafva! I skymningen har du mig igen! — Adjöss, adjöss!»

Till staden kom Anders i god tid för att få sin Pärla insatt i köp-mansgårdens stall. Och med tornistern full af hafre och hackelse stod hon snart helt belåten och mumsade, medan husbonden uträttade sina många-handa bestyr.

Om några timmar var allt klappadt och klart, kornet såldt till bra pris och betpengarna i säkert förvar i plån-boken.

Trogen sitt löfte hade Anders inte ens tittat åt krogen, hur stor själföf-ver-vinnelse detta hjältedod en kostade honom. Visst hade både den ene och den andre velat ha Larsson med på »Svea» och »Oscar», men han motstod ständaktigt alla lockelser.

Hänat eftermiddagen var Anders färdig bege sig mot hemmet, då den lede frestaren åter uppenbarade sig, just som Larsson stod och packade ned fisken och siltunnan och allt det

ALLA SNALLA BARN

VÄLSMAKANDDE

NÄRANDE

THULE

FÅ MORGON OCH AFTON

THULE-CACAO

andra. Denna gång var det en be-kanting, som var vida svårare att stå emot än någon af dem som frestat var han förut. Sven Jönsson hade under många år varit Anders' när-maste granne och gode vän, tills han köpte sig ett större ställe uppåt Hal-land.

Nu hade de forna nabogubbarna inte räkat på mängden god dag och Sven föreslog genast att fira återseendets glädje med en kaffegök på »Svea».

Anders Larsson afböjde i försiktiga ordalag — när Sven fått lite i hättan var han lätt stött för hufvudet.

»Visst helsecka ska' vi ha oss ett halft tjug hederliga gökar! — Jag har fått såldt min bruna följa här i dag. Fick sina modiga nio hundra för'nal! — Nu ska' här vankas gökar, och toddi och punsch med om du vill! Jag bjuder! — Det är inte hvar dag man får skoffa nio hundra-lappar i plån-boken. — Så traktering ska' vi ha!»

»Ja, men jag ska' just till och köra hem nu! Jag har redan selat Pärla och jag lofvade mor att vara hemma i skymningen!»

»Snack! — Tror du, Stafva rymmer ifrån dig, för du kommer hem ett par timmar senare? — Skynda på bara, om vi ska' hinna få oss en tår innan fem, för då stängs där, vet du väl!»

Visst gjorde Anders Larsson ännu några invändningar. Men Sven Jönssons öfvertalningsförmåga var stor och den förföriska göken på Svea allt för fre-stande. Den är ju inte svår att locka som gärna med vill hoppa! Och An-ders hade hela dagen känt sig »sugen» efter lite starkt och tyckt att det ändå var en fasligt »torr» marknadsresa den här gången.

Så innan han visste riktigt hur det gått till, satt han på Svea i sällskap med en fyra, fem bekantingar och hade rylsigt muntert. Och innan där stäng-des hade de hunnit imundiga både toddi och punsch och torra supar i långa banor, så gubbarna voro ganska mosiga, när de till sist kraflade sig upp i vagnarna på Sylvanska gården.

Anders och Sven körde jämsides den första milen. Men i Hunneberga måste deras vägar skiljas.

»Vi ska' först ha oss ett afskedsglas» tyckte Sven. »Vi vrider väl ner till gästgivaregården ett slag.»

»Kör för det!» jakade Anders genast.

»Men där får man ju bara bier» til-lade han i bedröfvad ton.

»Bier smakar bra, när man spår opp'et med lite 'hvitv' skrattrade Sven. — »Tiitta hit, ska' du få se nå't roligt!»

Han rotade i tornistern och drog fram en full »liter» som han triumfe-rande höll framför näsan på sin vän.

»Du är min lif en jädrans karl, du, Sven!» log Anders, som kände det vatt-na i mun.

»Visst attan är jag så?» grymtade Sven Jönsson förnöjd och stoppade buteljen innanför rocken. »Här ska' supas!»

Ja bevars! — De tömde den ena bierhalvan efter den andra, vederbör-ligen »rotspådd» med »eldvattnet» under den angenämaste stanning.

När de äntligen sett bottnen på litern och skulle fortsätta färden var det inte mer än nått och jämt att benen buro dem. Kolmörkt var det också nu, så det var endast med möda gubbarna kunde leta sig fram till skjuet, där en mängd hästar och deras bland dem, stodo bundna.

(Forts.)

AXA

HAFREGRYN

HAFREMJÖL

På grund af den speciella prepareringsmetoden bibehålles den naturliga, fina hafrearom som kännetecknar AXA hafrepreparater.

Köp originalpaketer för att vara säker på att verkligen få **Axa**.

LIEBIG'S

Köttextrakt

gör den därmed tillredda födan kraftigare och bättre, utan att därvid förtaga matens egen naturliga smak. Det är ett enastående medel, som ingen förständig husmor borde underlåta att använda. Bruksanvisning medföljer hvarje burk.

Fråga Eder läkare

om Ni skall dricka det skadliga bönkaffet eller det hälso-samma KATHREINER! —

”Det är fråga om Eder hälsa.”

TREKANT.

	1	2	3	4	5	6	7
1	a	a	a	a	a	a	e
2	e	e	e	j	j	l	
3	l	l	m	m	n		
4	n	o	o	p			
5	r	r	r				
6	r	r					
7	r						

Ordna bokstäverna till ord som äro lika i de hvarandra motsvarande lod- och vågräta rutnaderna. Orden äro:

- 1) Fantasiskapelser, 2) stenar, 3) tillhör en asiatisk folkstam, 4) äro gröna sommartid, 5) ett afgörande ord, 6) pronomen, 7) bokstaf.

Leif.

CHARAD.

En egenskap mitt första är,
Som kraft och styrka innebär.
Mitt andra är för folk och länder
Ett säkert och nödvändigt stöd,
En tillflykt i förtryck och nöd,
Som sorg i glädje ofta vänder.
Mitt hela uti forna dar
En väktare från Zion var
På mänskans lif, på hennes tankar.
Vår nya tid blott ler åt det
Men tron och kristendomen vet
Att däri lägga hoppets ankar.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 10.
HISTORISK REBUS.

Maine, Delaware
Pennsylvania
Virginia
Indiana

1521
1632
1912

Använd
COLMAN'S
STÄRKELSE.
Städse tillfredsställande.
Bäst därför billigast.
J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

Med vapen i hand
kan Ni ej
skydda Edert släktnamn
från att andra kalla sig detsamma.
Det enda effektiva skyddet erbjuder
Svenska Namnskyddsbyrån, Stock-
holm 5, som mot 2 kr. i postanvisning
öfvervakar Edert namnskydd under ett år.
Ombesörjer sökande af nytt släktnamn och
inregistrering af varumärken.

Nyttig reklam.
För att gifva en hvar husmoder direkt
anledning att försöka det omtyckta Ido-
kaffet lämnas tillsvidare som reklam i
prima tesked gratis till hvarje 1/2 kg. paket
å 60 öre. Västkaffet IDO är nufidens
bästa ersättning för det skadliga och orimligt
dyra bönkaffet. Användes enbart
eller blandadt med vanligt kaffe. Ambe-
fallas af framstående läkare. Kontrollant
Begär propaket med sked hos närmaste
handlande.

Inreg. Varumärke.
1ste Stadsläkaren Doktor Formark.
Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.

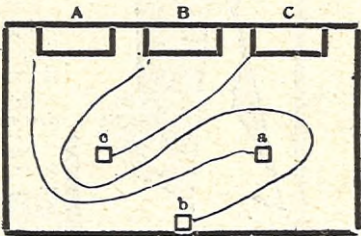
**1912 års
KATALOG**
Linneblusar, Kläd-
ningar o. Hvitbrodyr
utkommen.
Sändes gratis och franko.
Försäljning direkt till privat-
personer. Agenter antagas
mot hög provision.
Sv. Konstväfnadsaffären, Björnlunda.

Att observera vid köp af köttkvarn:
Se till att ni får Husqvarna
fabrikat! Om annan kött-
kvarn framhålls, begär att
få se Husqvarnas och lägg
därvil märke till att de
äro jämnare i godset, bättre
bearbetade och framför allt
bättre förtennta. Till följd
häraf arbeta de bättre, äro
hållbarare, lättare att rengö-
ra och således mera hygie-
niska. Försäljas i hvarje
välsorterad järn- & bosättningsaffär.

Parfumerie VIOLA Göteborg.
Viadol
LAGLIGT SKYDDAD
VIODOL-TVÄLEN är genom sin ypperliga
sammansättning af de finaste in-
gredienser en verklig skönhetsvärd.

KALMAR ÅNGKVARNS
Öfverträffade Hafregryn.
Prenumerera på Idun.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 6.

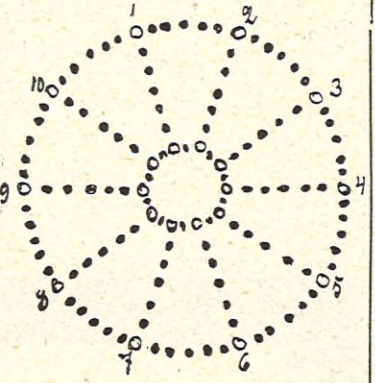
Vid den företagna granskningen af de
insända lösningarna ha de två först
påträffade rätta lösningarna lämnats
af följande personer, hvilka alltså er-
hålla de utfästa prisen: Första
priset: Fru Elsa Castrén, Helsing-
fors, Finland. Andra priset: Fru
Emma Hellqvist, Hernösand.

TIDSFÖRDRIF.
TÄNDSTICKSUPPGIFT.

Bilda ofvanstående figur af 15 tänd-
stickor. Tag sedan bort 3 stickor, så
att de återstående bilda tre kvadrater.

HJULGÅTA.

Hjulgåtan indelas i 3 delar: yttre rin-
gen, inre ringen och ekrarne, hvilka
förbinda de båda ringarne med hvar-
andra. Hvarje prick representerar en
bokstaf och de större prickarne ut-
märka hvarje ords början och slut,
så att slutbokstafven i ett föregående
ord på samma gång utgör begynnelse-
bokstafven i ett kommande och såle-
des vid angifvandet af bokstäverna
icke upprepas mera än en gång.
Orden i den yttre ringen äro: 1-2
namnet på en profet, 2-3 ett spel,
3-4 ämbetslokal, 4-5 bör vara kvickt
för att göra lycka, 5-6 mansnamn,
6-7 segelfartyg, 7-8 stad i Preussen,
8-9 land i Europa, 9-10 berg i
Europa, 10-1 något som adlar man-
nen. I dessa ord ingå följande bok-
stäver: 8-a, 1-b, 2-c, 1-d, 6-e, 1-f,

På ung och gammal blir
hy och hud hvit, mjuk och ung-
domligt fräiche vid dagligt bruk af
F. Paulis Ovicula (ägg) tvål. Guld-
medalj London.

Kefir.
God, billig, hälsosam surmjölk. Lätt-
smält, närande, tarmrensande. Använ-
des i stor utsträckning af magläkare.
Enklaste beredning med Trainers Kefir-
tabletter. Prospekt och upplysn. gratis
från Apotekare V. Karlin, Sthlm C. a.

Blommor från Mälardalen.
Insänd nu eller hvilken årstid som
helst till Trädskolan, (Enköping, 1 krona
eller mera i frimärken eller postan-
visning, så erhålles omg. en kartong
friska blommor och grönt. Passande till
namns- och födelsedagar. Gifvarens vi-
sitkort kan biläggas.

Palmer växa oerhördt om de
erhålla "Plantagen" (Krukväxtning
enl. Wulff-Wagner). Pris pr "Sats"
(200 gr.) 80 öre. Till landsort. franko
mot Kr. 1.- i frimärken eller postan-
visning. Plantagen-Affären, Norrlands-
gat. 20, n. b., Sthlm.

Damer
med säljareförmåga
kunna göra sig god inkomst genom upp-
tagande af order å en för hemmet
ombärlig artikel. Ansökan jämte ref.
torde insändas under märke »God för-
tjänst», Nordiska Annonsbyrån, Göte-
borg.

Tionde häftet
af "Moster Emmas" väfbok, antika,
lättvädda mönster i fyra skaff (även
användbara till broderi) för mattor,
gardiner, möbелtyger, bonader m. m.
Erh. mot 1 kr. 50 öre i postanv. från
Moster Emma, Kneippbadet.

Linneväfnader
från Gestriklands Linneväfveri, Gefle,
äro erkänt förstklassiga.
Gynna våra ombud!
Katalog mot 20 öres porto.

Gestriklands Linneväfveri, GEFLE.
2 g, 1 h, 2 i, 2 k, 3 l, 6 n, 3 o, 5 r,
4 s, 2 t, 1 u, 1 v.
Orden i ekrarne äro: 1) mansnamn,
2) spåkvinna, 3) ökenfarare, 4) kan
en gammal vana vara, 5) enkel maträtt,
6) täckande, 7) hör till dansöernas
toalett, 8) ett konunganamn, 9) en
vår granne, 10) världsdel. I dessa ord
ingå följande bokstäver (begynnelse-
bokstäverna utesluta) 8 a, 2 b, 2 d,
4 e, 2 g, 3 i, 3 k, 3 l, 5 m, 6 n, 4 o,
1 p, 8 r, 2 s, 2 t, 2 u, 1 v, 1 y, 2 å.
Orden i den inre ringen äro: 1-2
kvinnoanamn, 2-3 växtdel, 3-4 hvad
den fattige ofta får pröfva på, 4-5
en viss portion, 5-6 fisk, 6-7 lagg-
kär, 7-8 i många sammansättningar
använt geografiskt namn, 8-9 siffra,
9-10 stad i Hindostan, 10-1 prono-
men. Förutom ekrarnes slutbokstäver
ingå i dessa ord följande bokstäver:
1 a, 1 e, 1 g, 3 i, 1 l, 2 o, 1 ö.
Är den rätta lösningen funnen, bilda
de bokstäver som infalla i de med
siffror utmärkta punkterna i ytterrin-
gen namnet på en svensk stad och
de motsvarande i den inre ringen nam-
net på en annan sådan.
Augustinus.

LÖSNINGAR
TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 9
GATAN: Sven.

BREFLÅDA
REDAKTIONENS BREFLÅDA:
A. Anur torde uppe sin adress, som
förkommit.
A. B-m önskar att hans dikter må
inflytas å plats, där öfriga amatördik-
ter äro intagna. Vi tillmötesgå till
dels förf:s önskan och citera ur dik-
ten »Anor från fädrens»
»Och allt, som glänser uti världslig
prakt,
och lockar offer likt fombolans vinste-
lista,
jag lämnar hän till dem som täfla om
en högre makt,
och själf jag vandrar fädrens väg den
öde, trista.»
Lundensis. Obetydligt.
Daktyl. Skrifven utan inre nöd-
vändighet.
Fru Erika. Oanvändbart.
Ring. Vi tycka inte om samman-
blandningen med glass och fosterland,
åtminstone inte när den skär sig så
illa som i er dikt.
L. L-n. Ännu har ni inte nått upp
till tryckgränsen.
Figaro. Barnsligt och blekt.
Ajla. Om ni verkligen besitter den
själfkritik som ni säger, så borde er
stolthet förbjuda er att låta sådant
meningslöst fuskverk komma längre
än i skrifbordslådan.
A. L-n. Vi antaga novellen men
hemställa att ni tillåter oss göra några
förkortningar i själfva inledningen.

5:te upplagan
af
Johan Nordling's
Beethovenroman
**QUASI UNA
FANTASIA**
Pris 4 kronor.
"Höstens hittills mest bety-
dande svenska roman och en
af de i djupare mening intres-
santaste från senare tiden."
(F. Vetterlund i Nordisk Tidskrift.)
"Genom detta arbete har
Johan Nordling, som numera
står i främsta rummet bland
våra skönlitterära författare,
vunnit en fullständig succés."
(Karlskrona Tidning.)

Kom och se
Marianelands Husmodersskola
i dess nuvarande skick efter fullbor-
dade reparationer och tillbyggnader
och undersök halten av undervisnin-
gen, som ledes av flera lärarinnor av
vilka en haft anställning i H. M.
Konungens kök, och Ni skall genast
besluta Eder själv eller skicka någon
annan att genomgå en kurs i denna
hushållsskola. För samma avgift
som hushållskursen erhålles även un-
dervisning i enklare och finare slöjd,
konstslöjd och konstvävning, läderar-
beten och snideri, svenska språket och
enklare bokföring. Hel- och halvbe-
talande elever mottagas i mån av ut-
rymme den 1 febr., 26 mars och 21
aug. Prospekt och brevvar mot 2
tuores frimärken. Skriv tydlig adress.
Adr. Praktiska Skolan, Marianelund.

DET NUMERA
FÖRNÄMSTA
HVETEMJÖLET
ÄR
KRISTAS PATENT

Begär vår
Illustrerade **Ledare**
vid
Grönsaksodling!
Sändes gratis och franko.
Site ärg. jämte pris-katalog

W. Weibull, Landskrona.
Prenumerera på Idun

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

Kvinnliga platssökande
och
lediga platser

LEDIGA PLATSER

HOS ENSAM DAM finnes plats för en bildad, frisk, pålitlig, god och anspråkslös flicka, ej för ung, kompetent att på egen hand utföra inom hemmet förekommande sysslor. Svar med ref., foto. och löneanspråk till »Maja», Iduns exp.

KVNNLIGT BITRÄDE med vana i Glas- och Porlinsbranschen erhåller nu genast plats i Norrlandsstad. Betygsafskrifter jämte foto. och löneanspråk sändas i bref till »Maxim», Iduns exp.

UNG, bildad flicka, god pianist, får plats som hjälp och sällskap hos ogift, äldre läkare. Hushållskunnig jungfru finnes. Svar med foto. och returporto till »Stad i Norrlands», under adr. S. Gumellii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

I GOD FAMILJ bosatt på landet, närheten af Sthlm, får som sällskap och husmoderns hjälp, där jungfru finnes, och som medlem af familjen, bildad enkel, arbetsam flicka, kunnig i matlagning, bakning, villig deltaga med sömnad, husliga bestyr plats. Vid. Nya Inack-byrå, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

FÖR tvenne bildade flickor finnes den 24 april plats som kokerska och barnhusa i ämbetsmannafamilj med tre små barn i stad i Dalarna. Hjälp till skurning. Svar till »E. B.», Iduns exp. f. v. b.

EN HURTIG och duglig flicka, barnavän, ej under 20 år, som vill vara husmoderns verkliga hjälp i hem på landet där jungfrur finnes, erhåller plats genast. Rek., foto. och löneanspråk till »Disponentfamilj», Värnamo p. r.

2 ENKLA, friska, ordentliga, sykkuniga och barnkära bättre flickor, som med flit och ordning — utan jungfru — vilja vara husmoderns verkliga hjälp, få plats i enkelt prästhem. Svar med uppgift om ålder och lönepret. samt möjl. rek. och foto. märkt »Små anspråk», Vimmerby.

HURTIG OCH SNALL FLICKA undervisningsvan i matematik, tyska, svenska och musik. (2 gossar om 14 och 12 år, flicka 8 år), äfven villig deltaga i alla, i ett hem förekommande göromål, erhåller plats den 1 maj. Foto. med uppgift om lönepret., ålder och ref. sändes till Fru Ellen Tidstrand, Sägmärya.

I PROFESSORFAMILJ med 3 barn önskas till våren en allvarlig, frisk, vänlig flicka omkr. 35 år från godt hem att under husmoderns ledning handhafva barnens skötsel, servera och för öfrigt deltaga i förefallande göromål. Vana vid sömnad fordras. Lön 250 kr. Duglig tjänarinna finnes. Svar med uppgift om relationer till »M. 1912», p. r. Lund.

FÖR BARNFRÖKEN, enkel och anspråkslös, ej för ung, barnkär och med vana vid barn, villig att vid behof deltaga i lättare husliga sysslor samt sömnad, finnes plats ledig den 24 inst. april i Ingeniörsfam. att sköta 2 barn, 7½ — 2½ år. Sökande, som kan undervisa i de förberedande kurs, äga företräde. Familjemedlem. 2 jungfrur finnes. Ansökan med uppg. om ålder, lönepr., ref. och foto. sändas snarast till »A. O.», Södertelje p. r.

SNALL OCH VILLIG, enkel bättre flicka, som vill åtaga sig en jungfrus sysslor i liten familj — hjälp till grofsysslor — får plats den 1 april. Svar till »1912» p. r. Alingsås.

Elementarbildad flicka. från finare hem, ca 22 år, med godt lynne och god hälsa samt praktisk och kunnig i husliga sysslor, äfven sömnad, får plats den 1 april i ämbetsmannafamilj; skall villigt deltaga i alla göromål och för öfrigt vara husmodern till sällskap. Bästa rekomm. från minst tvåårig dylik plats fordras. Svar med betyg, foto. och uppgift om löneanspråk till »274», Lund p. r.

Husföreståndarinnan. Hos tjänsteman på landet med tre barn (8, 7, 5 år) finnes plats för bildad dam, som vill och kan med moderlig omsorg ansvara för barnen, med sparsamhet och intresse sköta huset (jungfru finnes) samt vara en treflig och angenäm värdinna, helst musikalsk och ej under 25 år. Svar med foto. märkt »Ansvar», till Svenska Telegrambyrå, Malmö.

Butiksbiträde. glad och vänlig med vana i affär, helst i guldsmedsbranschen, kan genast erhålla plats hos Juvelerare J. G. Hentzell, Kalmars. Porträtt jämte goda rek. önskas. Bostad i familjen.

Kokerska sökes till 1 maj i ett fint och godt hem. Van att laga god enkel mat. Hon bör städa salen samt vara villig hjälpa där hennes kraft behöves. Husa finnes. 5 vuxna personer. Svar med lönepret., rek. och foto. till »M. H.», Iduns exp.

såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråar i riket eller insändas direkt till

Iduns Annonkontor, Stockholm.

Föreståndarinnabefattningen

vid Landskrona Elementarläroverk för flickor är ledig att tillträdas ämst. hösttermin. Högre kompetens erforderlig. Lagstadgad lön jämte pensionsbidrag och sjukhjälp. Ansökningar, åtföljda af vederbörliga betyg, torde ingifvas före den 15 mars till styrelsens ordförande Rådman G. Thestrup, som i öfrigt meddelar vidare upplysningar. Landskrona den 16 febr. 1912. STYRELSEN.

Två sjuksköterskeplatser.

vid sjukhuset St Görans afdelning för veneriska sjukdomar äro lediga till ansökan.

Sökande skola vara examinerade samt ej öfver 25 år. Ansökningshandlingar böra lämnas före den 15 nästkommande mars månad personligen till öfverläkaren doktor J. Almqvist å sjukhuset St Görans klockan 11—1 f. m.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafrestroms spisar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärmas fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafrestrom.

PLATSSÖKANDE

22 ÅRS FLICKA af god familj önskar snarast plats i ordentligt hem, helst i Uppland eller dess närhet, att vara husmoderns hjälp. Genomgått läroverk och hushållsskola, samt innehafvt liknande plats i familj. På lön fastes mindre afseende blott ett godt bemötande samt lärdomar för framtiden kan inhemtas. Svar märkt »Lärdom för framtiden» under adress S. Gumellii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

23-ÅRIG FLICKA önskar plats i familj att undervisa ett eller två minderåriga barn i engelska och tyska och om så önskas äfven vanliga skolämnen samt musik och handarbeten. Höga betyg finnes och rek. kan erhållas. Svar emotes tacksamt under adress: E. Aspiund, Lekhyttan, Hidingebro.

UNG FLICKA önskar plats i bättre familj såsom husmoderns hjälp eller barnfröken. Har genomgått praktisk skola. Tacksamt för svar till »Småländska», Kalmars p. r.

UNG bildad flicka af god familj önskar plats som guvernant. Har genomgått 8-klass. läroverk och vistats i Tyskland och England 2 år. Svar till »Undervisningsvan», Iduns exp.

UNG, bättre flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats i familj, där jungfru finnes. Svar »Medlem», Iduns exp. f. v. b.

DAMFRISERING. Ung flicka som genomgått kurs i Damfrisering och hårarbete önskar plats. Rekomm. finnes. Äfven villig hjälpa till med öfriga göromål. Lön önskvärd. Tacksamt för svar till »Dalkullas», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA som genomgått husmodernsskola och som har lust för husliga sysslor önskar plats i god familj helst där jungfru finnes. Äfven kunnig i handarbeten och skrifning. Lön önskvärd. Svar till »Arbetsam», Svenska Annonbyrå, Göteborg.

HUSLIGT intresserad, bildad flicka, med jämnt lynne och något musikalsk, önskar plats som värdinna i godt hem, där husmodern saknas. Bästa rek. från flerårig plats. Svar till »Hemtnad», Kristianstad p. r.

SLÖJDLÄRARINNA med goda betyg söker plats nu eller till hösten. Skicklig och intresserad. Svar till »Undervisningsvan», Postk. Odeng., Sthlm.

UNG flicka som genomgått hemskola, söker plats som hjälp i familj där jungfru finnes. Van och villig att arbeta. Tacksam för vänlighet och nägon lön. Svar torde godhetsfullt sändas till »E. F.», Benninge hemskola, adr. Strängnäs.

SJÖSTRANDS BYRÅ, Viktoriag. 15 A., Göteborg, ansk. dugliga och väl rek. värdinnor, lärarinnor, hushålls-, sällskaps- o. barnfröknar. Brefsvar mot 2 porto.

ANSPRÅKSLOS, bildad, 37-årig dam önskar mot fritt vire värdinneplats i ett respektabelt hem, eller i god familj där godt hem kan påräknas, för att deltaga i det husliga samt villig biträda med skrifning. Svar till »Familjemedlem 1912», Iduns exp. f. v. b.

HUSHÅLLSVAN, bildad, enkel flicka med ansvarskänsla, kunnig i matlagning, bakning alla husliga bestyr söker plats. Goda rek. Svar »Duglig Pliktrogen», Sv. Telegrambyrå, Stockholm f. v. b.

LANDTBREKARDOTTER från Väst-kusten önskar i mitten af mars mot fritt vire plats som husmoderns hjälp och sällskap å landegendom. Svar emotes tacksamt af »Anna Lisa», Moga-ta p. r.

UNG LÄRARINNA, utexaminerad från 2-årigt seminarium, önskar plats i familj eller skola. Svar till »Ung lärarinna», Helsingborg p. r.

PLATS önskas af ex. Slöjdlärlarinnan hos Hushållingssällskap eller Slöjdskola. Svar till »Slöjdlärlarinnas», Iduns exp., Stockholm.

UNG, elementarbildad, huslig, frisk flicka af god familj söker plats snarast som husmoderns hjälp och sällskap. Goda betyg och ref. Svar tacksamt »D. S. D.», Falköping-Ranten.

TVA FLICKOR i åldern 18 å 21 år från goda hem, med lust och fallenhet för husliga sysslor önska plats, helst i samma familj. Om möjligt där tillfälle gifves att följa med utomlands. Svar till »Våren 1912», Hallsberg p. r.

BILDAD FLICKA, kunnig i sjukvård, önskar plats hos sjuklig (gärna nervsjuk) dam eller herre. Svar till »Genast», Iduns exp.

EN 20 års flicka önskar plats, som hjälp i hushållet, hos vänlig familj. Lön önskas. Tacksamt för svar inom 8 dagar till »E. M.», Västerås p. r.

I prästgård

eller på herrg. önsk. ung landtbrukardotter fr. godt hem plats att deltaga i alla förek. görom. Något musikal. Kun. i väfnad och finare handarb. Lön önskvärd. Svar till »H. S.», Allm. Tidnkont., Gust. Ad. Torg.

HOS UNDERTECKNAD mottogas året om, för längre eller kortare tid, personer som äro i behof af hvila, ren hafsluft, stilla familjelif och god omvårdnad. Doktor P. Silfverskiöld, Styrsö Hafsbåd.

I DALARNA. Smedsbo Pensionat erbjuder god och angenäm inackordering till moderat pris. Högst läge. Härlig skogsluft. Öppet året om. Fina ref. Adr. Fru Malin Lissel, Aspeboda.

LONDON. Alwyne College, Canonbury. Flickor och unga damer mottagas. God inack. Komf. hem. Utm. ref. Goda lektioner. Trädg. Tennis. Kr. 60 pr månad.

HUSHÅLLSSKOLA och PENSION för unga flickor i frisk vacker trakt nära Köpenhamn. Ny halfårskurs börjar d. 3 maj. Främmande språk talas; undervisning meddelas af infödda lärare. Omsorgsfull vård. Pris 85 kr. i månaden. Upplysningar hos fröken Kerstin Hesselgren, Norrlandsg. 17, Stockholm. Program sändas. Fru Stamer, Skovvej 7, Gentofte, Danmark.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Ropley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W.

INACKORDERING. Under våren och sommaren emottagas inackorderingar i trefligt och godt hem och naturskön trakt i Småland vid järnvägsstation. Skog, sjö och rikstelefon. Svar till »Godt hem», Angelstad.

INACKORDERING fås i sommar på landgård i v. Värmland, nära sjö. Goda ångbåtsförbindelser. Rikstelefon. Billiga priser. Fröken Signe Torvald, Asebyfors.

KONFIRMATIONER mottagas i sommar i välbägen prästgård i Västergötland. Rikstelefon. Vidare meddelar Kyrkoherden W. Bergstrand, Långared.

GUDFRUKTIG, enkel, äldre eller medelålders dam får under vårens lopp god inack. i liten, bild. gudfr. fam. i större stationssamh. 50 kr. pr mån. Svar till »Lugnt hem», S. Gumellii Annonbyrå, Göteborg.

Svårdsjö Pensionat och Kvilohem, adr. Svårdsjö, Dalarna, 27 km. fr. Falun (automobiltrafik), 5 km. fr. Lingshed (öfver Gefle—Ockelbo). Bästa rekreation i hög luft. Vid skog och sjö, härlig natur. Tillfälle till fäbodvandringar. Läkare och apotek på platsen. Öppet året om fr. 1 juli 1912. Svar till »Hemlif», Iduns exp.

Vid Torshäll, Leksand,
börjar ny kurs för kvinnliga trädgårdselever den 1 april 1912 och pågår till den 1 nov. Prospekt på begäran. *Lillie Landgren. Märta Philip.*

Gläntan, Leksand.

Nytt väl inredt pensionat ofvanför Noret, 15 min. från ångbåtsbryggan, skyddadt i norr af skogen och Käringberget, mot söder fri, vidsträckt utsikt, nära badstranden. 15 gästrum, stora sällskapsrum och verandor, piano, badrum, W. C., elektriskt ljus. Pens. 4-5 kr. Riks fr. 1 juni. Öppnas 15 juni. Närmare meddelar ägarinnan fröken Lisa Stenhammar.

KARLSKOGA PRAKTISKA SKOLA för kvinnor — sommarkursen — börjar sin 20:de lärokurs 15 maj 1912.

Avdelningar: Husmoderskola, Vårdnadsskola, Sömnadsskola, Skola för konstslöjd, Strykskola, Trädgårdsskola, Skola för allmänbildning, Realskola, Handelsskola, Musikskola. Erhållet i sta pris med diplom för gulmedalj i väfnad, sömnad, konstslöjd m. fl. Slöjdlärlarinnor utbildas. 4,80 elever be- sökt skolorna. Prospekt mot dubbelt porto.

Adress: KARLSKOGA. JOH. LINDHOLM.

Praktiska Utbildningsskolan Villa Hult, Helsingborg, börjar en ny kurs på tre månader den 15 april. På grund af skolans utvidgning kan elever numera emottagas äfven på kortare tid, t. ex. en månad. Lika så kan skolan nu emottaga elever, som endast önska utbilda sig i ett eller flera ämnen, såsom *sång, musik, språk, målning, konstslöjd, klädsömnad, hussömnad, väfnad, moderna handarbeten och ridning.* I språk infödda lärarinnor. Skickliga lärarinnor i alla ämnen. Priset billigt. Fina referenser. Begär prospekt. Adr. *Villa Hult, Kneippbaden.*

Praktisk Hushållskurs.

Medio af mars—medio af juni. I godt, friskt och vackert beläget hem på landet i Stockholms närhet där egen ungdom finnes, mottogas 2 unga bildade flickor för att under erfaren husmoder lära sköta ett hem med allt hvad därtill hör, såsom uppköp och beräkning, matlagning, bakning, städning, insköpande af tvätt, lagningar m. m. Referenser lämnas och önskas. Pris 100 kr. pr månad. Svar till »Godt hem—god undervisning», Nya Inack-Byrå, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

Andrea Eneroths Handarbetsseminarium.

Af *Kungl. Maj: godkänd*, högre lärarinnekurs. Fullständigaste och grundligaste handarbetslärarinneutbildning. Anmälningar till ny kurs, som börjar i sept. 1912 mottagas. Prospekt lämnas 1/2 12—1/2 1 och skriftligen i *Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr.* Allm. tel. Brunkeb. 4536. *Stockholm.*

Konfirmander.

I Lidhults prästgård, Småland, nära Halmstad och Ljungby, emottagas konfirmander. Kurs 6 veckor fr. 15 juni. Härlig trakt, skog, sjö, nära Lidhults station. Vidare genom Komminister Broberg, Lidhult.

I Blådinge prästgård,

i skogstrakt mellan Alfvesta och Vislanda stationer mottagas konfirmander inst. sommar. Bästa ref. Komminister K. Holm, adr. Alfvesta.

I prästgård

i skogrik, vacker trakt af Vestergötland, 10 min. väg från station, erhålla inst. sommar några flickor god inack. jämte konfirmandundervisning. Närmare genom Komministergården pr Tådened.

Schweiz! Waldheim, Bern.

Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talsspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström, Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11, Göteborg.

Husmodersskolan Insjön, Dalarna

Två st. elevplatser finnes till 1 april. Prospekt på begäran.

ADÖPTIVBARN! Barnkär men barnlös yngre Bruksförvaltarefamilj önskar såsom eget upptaga ett friskt och välskapadt barn ej öfver 2 år mot en summa i ett för allt. Svar till »Barnlös» under adress S. Gumellii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

FOSTERBARN. Barnlös familj i god ekonomisk och social ställning önskar att som eget barn uppta en flicka om 1 högst 2 års ålder, född af friska föräldrar. Svar till »W. M.», under adr. S. Gumellii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Prisbelönad trädgårdsbok

för menige man
"Hushållsträdgården"
af Oscar Tamm. Pris 90 öre.

Göteborgs Kvinnliga Folkskoleseminarium

(vid Sigrid Rudebecks Skola) tre-årigt, anordnar nästa höst även särskild studentavdelning. Närmare upplysn. genom föreståndarinnan.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m.

Rikt profsortiment till landsorten.

Broderi-Affären,

9 Kommendörsgatan 9.

Alla damers förtjusning

är min 8 karats massiva damguldring till 2,50. Obs! Ej pläterad eller förgylld utan rent guld. Sändes mot postförskott från Axel Sundströms Eiterkafsaaffär Box 172, Z, Stockholm. Priskurant å mina öfriga nyheter gratis.

Konfekt- och Chokladaffär

i Helsingborg, 10 år gammal, kan öfvertagas d. 1 april af solid person. Lämplig för ensam dam. Elegant lokal, med fint läge. Reflektationer hära torde svara före den 15 mars till »Chokladaffär 1912», Helsingborgs Dagblads kontor, Helsingborg.

Kläck kycklingar

med pat. maskinen »Hönan» med fostermor! 20 ägg. Lättskött, kläcksaker! Endast 10,50 med alla tillbehör o. bruksanvisning! Uppgif post-adress! Prospekt på begäran från Importagenturen Malmö.

Hyvelbänkar, Skottkärror, Magasins- och Fabrikskärror, Verktygsskaff och Löfvirke äro våra specialiteter. Våra med synnerlig omsorg utförda stall-, jordbruks- och trädgårdskärror å 15 kr. levereras fraktfritt alla järnv.-stationer i hela riket. Beställ i dag från *Stockamöllans Aktiebolag, Stockamöllan. Tel. 9.*

LAXIN-Konfekt

är på grund af sin välsmakande egenskap och sin milda säkra verkan med rätta det mest omtyckta afföringsmedel för såväl vuxna som barn och bör icke saknas i något hem. Det rekommenderas på det bästa af herrar läkare. Originalbleckaskar med 20 frukttabletter Kr. 1:— Varnas för värdelösa efterapningar! Begär därför uttryckligen LAXIN. Å hvarje apotek.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Konungariket Sachsen.

Technikum Mittweida

Rektor: Professor A. Holzt.

Högre tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda avdelningar för ingenjörer, tekniker och verkstärtare. Elektröt- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder.

86:te lissåret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept. Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Professor Cederschöld

behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-åkommor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Greffuregatan 22, Stockholm.

Med. Dr. E. Kleens

(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres ståelse under adress **Saltsjöbaden.**

Dr. Elin Beckmans Hottluftsinstitut,

Västmannag. 3. R. 105 52. Stölmst. Br. 45 52. Rådfrågningstid hvard. 1/3-4. Behandling af reumatism, gikt, efterbehandling af ledsador, neuralgier, frostskador o. vissa fall af börjande ålderdomsbrand. Obs.! Kan äfven anordnas i patientens hem.

Göteborgs Privata Förlossningshem,

Molinsgat. 7. Tel. 1750, 3937, 3770. Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förlossningsarvodet inberäknadt. Goda referenser. Prospekt på begäran.

Zanderska Gymnastiken,

Birger Jarlsgatan 23. Damafd. kl. 11-1. Dr Gustaf Zander (senior).

Mélanogéne,

Oïquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4.50. Endast i **Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.**

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. — Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co., London.

Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

CARLSSON'S ÄKTA TALLBARRSOLJE-KARAMELLER

Lillverrade af vår prisbelönta ÄKTA TALLBARRSOLJE och prima socker-finnes allt tillgå ö alla apotek samt i de flesta affärer.

ÅBAPOTEKÄRE ALFR CARLSSON'S ENKAS TALLBARRSOLJEFABRIK JONKÖPINGS-LÄN

25-öres påsar o. 50-öres askar säljes öfverallt.

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT- AKTIEBOLAG

— Etableradt i Stockholm 1880 —

1:a Anthracit

Hushållskol Cokes Briketter

Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

EUCALYP

återger grött och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. **Garanterat oskadligt.** Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvända man sig till **Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.**

Ungdomlig vitalitet för svaga o. sjuka.

Den kraft, som drifver det mänskliga maskineriet, är magasinerad i nerverna. Denna nervenergi, såsom den kallas, utgör endast ett annat namn för elektriciteten.

Om något organ i Eder kropp är svagt eller overksam, så betyder detta, att de nerver, hvilka kontrollera dess funktioner, lida brist på kraft. Denna kraft måste återställas innan organet kan fullgöra sin verksamhet, och hjälper det ej att intaga mediciner vid ett dylikt tillstånd. Bot kan åvägbringas endast genom att ersätta den förlorade energien. Droger äro gifter — elektricitet är lif.

Mätta Eder nerver med strömmen från »Ajax»-kroppsbatteriet under en timme dagligen. Eder försvagade organ skola påverkas däraf liksom en elektrisk motor sättes i gång, när strömmen påsläppes.

»Ajax» är ett laddadt batteri, som genererar en stadig, oafbruten elektrisk ström af galvanisk elektricitet och inguter den i nerverna i lämplig volym.

Det uppbygger vitalitet och styrka samt botar alla krämpor, hvilka härledas af försvagade nerver.

»Ajax»-batteriets utomordentliga framgångar hafva gifvit mindre grannliga personer anledning att söka efterapa det, men dessa efterapningar hafva visat sig fullständigt värdelösa, tillkomna, som de äro, utan vetenskaplig grund.

Denna lämnas gratis.

Vi sända Eder en gratisbok, noga förseglad, som omtalar, hur batteriet botar och hvad det uträttar. Den är illustrerad och omtalar många saker, som Ni borde känna. Om Ni vill blifva hvad naturen ämnar, att Ni skall vara, så bör Ni begära den pr omgående. Den kostar Eder ingenting.

Svenska Elektriska Institutet (Afd. 15) Hamng. 24, Sthlm.
Allm. Tel. 76 48. Rikstelefon 89 08.

HÖGSTA PRISET I TILLSKÄRNINGSKONST ÅT KORSETTEN "EVA"

Korsetten "Eva" är sinnrikt konstruerad. Strumpebandens kryssvisa knäppning förminskar tygets slitning vid planschetterna och ökar därigenom korsettens hållbarhet, omsluter hårdt magen och höfterna samtidigt den håller nedre fjäderfria delen af korsetten spänd och rynkfri.

Korsetten "Eva" har visat öfverraskande resultat vid afpröfning på olika figurer och kan med fog rekommenderas åt alla, som eftersträfvat en fullt modern figur.

"Eva" kval. C. Kr. 8⁵⁰

Bästa Satin Rayé aldeles ny väfnad i lila, rosa och ljusblått, elegant utstyrsel.

"Eva" kval. B. Kr. 5⁰⁰

Extra fin naturfärg. Koepdräll vacker blå eller lilafärgad utstyrsel. Mycket hållbar kvalitet.

"Eva" kval. A. Kr. 3⁶⁵

Prima enfärg. Satin i ljusblå, grå och lila.

Till landsorten mot postförskott + porto.

Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVBRENTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

GALA PETER

världens första Mjolk-Chocolade.

SANITAS.

Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr duss., med lifband 1.25. Stickade från 5 kr. pr duss. Sprutor, Sköljkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående.

Rekv. från 5 kr fraktfritt. **Odengatan 39, Stockholm.**

Hårnät.

Stort prof (äkta) sändes mot 35 öre i frim. Mössnät mot 45 öre af **Svenska Hårnätimportören, Stockholm Va.**

Constance Larson

Exam. sjukgymn.

behandlar med moderna massagemetoder: Reumatism, Förlamningar, Benbrott, Nervåkommor, Hufvud-, Mag- och Tarmsjukdomar etc. Många läkref. Drottningg. 83 I, Stockholm. Allm. tel. 247 83.

Crème de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber à 30 öre hos **Herrars Speceri-, Färg- och Parfymhandlarna m. fl. samt å Apoteken.**

Champoing

(Majorskan Edmann, Varberg)

är det yppersta reningsmedel för håret. Borttager mjäll, ger styrka och glans. Förmånsta Parfymaffärer.

Prenumerera på Idun!

Damhårarbeten.

Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. i tusental. Obs.! Vi signera ej postpaket med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Ramin

är enligt auktoritetet verksammaste och bästa medel mot **Reumatisk värk** i leder och muskler, **Ischias och Ryggskott.** Till salu å Apoteket Vasen. Sändes fraktfritt à 2 kr. pr fl. från **Raminfabriken, Eslöv.**

EAU DE QUININE

från **Ed. Pinard, 18 Place Vendôme, Paris.**

J. & SWARTZ' HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" "SVANEN"

J.G.S. NORRKÖPING J.G.S. NORRKÖPING

Deposition Kapitalräkning

4 1/2 %

Sparkasseränta

4 %

Köpmannabanken
Arsenalsgatan 9.

WELLWOVEN

Med detta nummer följa gratisbilagorna **Iduns Romanbilaga och Iduns Ungdomstidning.**